

Megjelenik a Társalkodóval minden héten kétszer: t. i. vasárnap és esütörtökön Előfizetheti helyben a szerkesztő's kiadó tulajdonosnál uri utca 453dik sz. alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kívántató példányok iránt csupán a bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a megrendelés. Az Értesítőben mindenféle hirdetés főlvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

October 1jétől dec. végelg terj. évnegyedi folyamára kettős testvérletünknek előfizethetni Országgyűlésünknek f. eszt. november elején megnyitandása miatt is Budapesten borítéktalanul 2 ft. 40 krral, borítékosan 3 ft. 10 krral, postai küldésnél pedig: 3 ft. 40 krral pengőben minden kir. postán vagy szerkesztő hivatalunknál Pesten uri utca 453d. sz. a. Trattner-Károlyi ház első udvara első emeletén.

Jelenkor és Társalkodó szerkesztősége.

FOGLALAT. Magyarország és Erdély. (Kinevezések és előléptetések. A tudós társaság pályajutalmi körül. Budapesti napló. Törvényhatóságok: Pest, és Ugoceamegyék köz- és Zágrábmege kisgyűléseik; Pestvárosban előintézkedés az országgyűlésre. Erdélyi országgyűlés. — Gróf Széchenyi István, és Pannonia; a magyar nyelvemlékek ügyében.)

Külföld (Amerika, Anglia, Franciaország, Olaszország, Görögország) —
Értesítő.

MAGYARORSZÁG és ERDÉLY.

Ő es. 's ap. kir. Főlsége a pesti ipartanodában a physika és mezőgazdaság tanszékére St o c z e k Józsefet; a chemia és technologia tanszékére pedig N e n d t v i c h Károlyt érdemesíteni méltóztatott.

A' nm. magy. kir. udv. Kamra a Rosztoczy József-halála által Tarcalon megüresült kamrai tisztartó-állomásra D é r y Istvánt eddig muhi kamr. ispánt léptette; az ungvári k. sóhivatalnál megüresült eller. örködő mázsamesteri állomásra pedig S z a l g h á r y György szigeti sómázsamestert alkalmazta.

A' tudós társaság pályajutalmi körül.

Divattá vált nálunk a' tárgyak körül irni, mióta a' hatalmasan hathatós beszéd az akadémia „körül” megiratt. Nem illik hát mindig ezen akademiának csak jutalmait é r t irni; írjunk egyszer jutalmi körül is. — Reméljük, még ez sz. ben fog tartatni az idei nagygyűlés. Nagygyűlések alkalmakor, főleg újabb időkben, kisebb nagyobb reformok történnek. Ezen reformok kikiáradoznak a' pályajutalmakra; és hogy ezektől az idén se maradjon el minden változás, a' B. P. Híradó két lényeges indítványt tálat fel. A' két indítvány megérdemli, hogy rólok e' lapok hasábjain is említés létezzék.

Először is az ellen kel ki a' B. Híradó irodalmi rovata, hogy a' nemrég 50 aranyra csökkent jutalmak ismét 100 aranyosakká lettek. Nem tetszik neki a' lehetőség, miszerint egy szegény magyar író száz aranyat nyerhet, holott egy lóverseny a' Rákoson ezerrel sőt többel is koszoruztatik. Korunkban minden munka, minden mozgás pénzért, jutalomért történik: csak a' magyar író legyen az, kitől a' pénznek 's némi jutalomnak lehetősége is tagadtassék meg; mert a' tapasztalás azt mutatja, hogy a' magyar írónak pénz kell, ő csupa dicsőségért fecsérelt 's erejét; mert ime K. Á. 6 aranyos jutalmát sikerültebb munkák pályáztak, mint a' tudós társaság szertelen jutalmaért. Igy okoskodék egy ugyancsak magyar író a' Híradó legalsó rovatán. Melly okoskodása szerint ha a' jutalom csekélységétől függ a' munka jósága: fel kell tennünk, hogy ő ezen okoskodását rendkívül nagy jutalomért írta, mert az rendkívül rosz. Megeshetik kétségkívül, hogy egyszer másszor ingyen is jó munkák iratnak, valamint megtörténik, hogy néha ingyen szebb tánczokat láthatni, mint a' legfőlegmeltebb bemeneti díjak mellett, mindazáltal ha számítva hatni akarunk, csekélységekétől nagy eredményeket nem lehet várunk, főleg a' mai világban, ha pénzzel kívánunk csak kisorsoztatni, nem kell fillérekedniünk. A' tudomány drága volt minden időben, de drága az főleg napjainkban, midőn már bármely tudomány jelen állására csak hosszas fáradsalmak 's nagy költségek által vergődhetni fel. Az értekezések ismértie kell tárgyának egész, de főleg újabb irodalmát, melly ismeret hogy rendszerint roppant költségekbe kerül, nagyon világos. Ezenfőül az értekezés megírása, leiratása, elküldése szinte nem megvetendő költséget emészt fel, a' fáradságot nem is számítván. És ez minden pályázásnál csak a' jó reménység fejében történik; ugy hogy valóban nem épen helytelenül hasonlítottak efféle pályázások kártya- vagy lotterijáthoz, főleg ha nem feledjük, hogy bizony azok sikere is vajmi gyakran a' jó szerencsétől függ. Ne üzzük el hát a' szerencse minden reményét különben is nem nagy javakkal kecsegtető irodalmi mezőnkől. Fődolog itt egyébiránt az, hogy a' m. akademiának a' pályázatással nem annyira czélja jó munkákat hozni létre, mint inkább munkásságra serkenteni az elméket 's a' tudományokhoz édesgetni főleg az ifjabb kapacitásokat; mit hogy napjainkban néhány garassal nem eszközölhetni, minden át-

látja, ki a' mai anyagi világban csak kevés is körültekintett. Sőt ha megengednők is, hogy a' pályázatás főczélja csakugyan jó munkák létrehozatala: ebből is nem az következnék, hogy a' jutalmak felapróztatván, s o k munka irasék, hanem az, hogy nagyobb jutalmakért kevesebb számu munka kívántassék, mert csak így lehet jó munkákat várni k ö v e t k e z e t e s e n. Végre nem kell feledni, miszerint a' magyar akadémia főfő rendeltetése kétségkívül az, hogy íróinknak gyámolító intézete legyen, 's ne csak azokat gyámolítsa anyagilag, kik kebelébe bármí indoknál fogva megválasztatnak 's fizetéssel elláttatnak, hanem olyanokat is telhetőleg segítsen, kik kebelén kívül tudományos foglalkodásokra hajlók fordítani bizonyos idejüket. Már pedig világos, hogy 50 arany jutalom nem segítség szintennyi vagy még több költség mellett. Az akadémia tehát jól érté feladatát 's érte rendeltetését, midőn erejének minden gyöngesége mellett is pályajutalmait 100 aranyosakra határozta. Valóban csak az sokalhatja ezt, ki maga elnyerni nem bírván, inkább akarja, hogy hát más se nyerhessen ennyit. Egyébiránt kinek czélszerűbbnek látszik kisebb jutalmakért pályázni, vannak az akademiánál folyvást ilyenek is: ám tessék. Van elég kérdés, csak munka is legyen elég; és ha munka is elég találtak jónak, legyenek aztán vevők is! De szomoruan tapasztaljuk, hogy a' koszoruzott pályamunkák is, mellyek világot láthatnak, nálunk szerfölött csekély keletnek örvendnek.

Nagyobb figyelmet érdemel a' másik indítvány, melly is abból áll, miszerint az akadémia ezenül a' francia akadémia példájaként minden pályakérdésre nézve jelentse ki, hogy micsoda szempontból kívánja azt fejtegettetni? Ezen indítvány a' pályázás körül a' szerencsének megszorítására van számítva. Saját tapasztalata következtében jónak 's igazságosnak látta az akadémia, a' nagy jutalommal nem többé az évben megjelent legjobb magyar könyvet koszoruzni, hanem a' tudományok szakaiban megjelent legjobb munkákat jutalmazni meg koronként. Ez igen helyes, mert csak szakaik szerint lehet a' munkákat és csak azon szempontok szerint itélhetni meg igazságosan, mellyekből iratvák. Minden kérdésre jöhet több egyenlő abszolút becsü pályairat; hanem az egyik tudományos, elméleti, a' másik történeti vagy gyakorlatiszempontból tárgyalja a' kérdést. És ilyenkor kétségkívül főleg a' bíráló önkénye az, mi a' jutalmat oda itéli, nem lévén eleve meghatározva, hogy az elméleti vagy gyakorlati szempontból írott munka bírjon é elsőséggel. Innen van az, hogy az akademiánál fenállása óta, a' pályamunkák megítélésére nézve különféle elvek divatoztak. Kezdetben az lón legkönnyebben nyertes, ki munkáját sürü idézetekkel megterhelvén, legtöbb olvasottságot árukt el: újabb időbeli bírálatokban gáncsul láthatjuk felhozva lenni, hogy a' munka nagyon tudós. Régente a' munka terjedelmessége előnyül tekintett: újabb bírálatban azt olvashatjuk, hogy ha már jóból is kevés kell, 's ha nagyobb munka kinyomatnék, senki sem olvasná. Pedig képtelenség volna hinni, hogy nálunk már a' tudós társaságnak sem kell tudomány, mellynek nem minden fejtegetését lehet dióhéjba szoritani. Ily körülmények közt fölötte sok függ a' bírálók egyediségétől, és ha a' versenyzők előre tudhatnák, kik lesznek bírálók, akkor még biztosan tapogathatnának; hanem most valóban többnyire csak puffra kell irniök.

A' dolog csekélységnek látszik, pedig koránsem az. Vegyük csak például fel, hogy bizonyos tárgy, miután már hírlapokban, gyűlésekben 's választványok által minden oldalról megvitatott 's kifejtett, egyszerre a' tudós társaság által pályakérdésül tüzetik ki; a' beérkezett pályairatok közül kettő kétségtelen elsőséggel bir a' többi fölött; hanem e' kettő közül az egyik inkább tudományos és elméleti, sem mint a' gyakorlatot tárgyalná, a' másik ellenben a' gyakorlati tüneményeit vette fejtegetési tárgyává a' tudományos szempont mellözése vagy alárendelése mellett: vajjon jelen körülmények közt igazság és méltány szerint mellyiké az elsőség? Véleményünk szerint itten természetesen azt kell vélni, miszerint a' tudós társaság, mellynek rendeltetése az elmélet vezetése és kifejtése által hatni a' gy-

korlatra, azért lüzte ki a' gyakorlatilag már megvitatott tárgyat fejtegetésül, hogy az a' tudomány 's elmélet szövetneke által is világosítottassék fel; miszerint a' tudós társaságot egyenesen Bacon ezen szavaiban rejllő igazság és kelletk vezérlé kitűzésében: „Legitimae inquisitionis norma est, ut nihil veniat in practicum, cuius non sit etiam doctrina aliqua et theoria.“ Gyakorlat főleg a' jogtudomány körében van nálunk elég és mindenféle; hanem tudományos anyaintézetünk hatását reá csak olly végből terjesztheti ki, miszerint azt fentebb foku elmélet világával felderítse 's felderítésével jóra, egységre, és okszerű célra vezérelje. Tehát mindenki előtt világos, hogy tudományos akademiánál az elméleti szempontnak mindig elsőbbséggel kell birnia a' gyakorlati fölött. Mindazáltal nálunk mégis nagyon kétséges, hogy, ha felvett példánk állna, csakugyan a' tudományos munkának adatnék az elsőség; kétséges, mondjuk, bizonyosnak nem mondhatjuk, mert illy egyenlő körülmények közt legtöbb a' bírálók egyediségétől függ. És ók is köztünk élnek, és mi mindnyájan szüntelen pöngettetni halljuk, hogy az élet kineveti az elméletet, úgy hogy szinte készek vagyunk mindenek fölé emelni a' gyakorlatot, 's haszontalanságnak tartani az elméletet. Pedig gyakorlat elmélet nélkül kíváltk közéletben nem egyéb mint kézmunka gondolkodás nélkül. Az élet nem neveti ki az elméletet, hanem csak a' rosz elméletet neveti ki. Szépen volnánk, ha már tudósainknak is tudománytól borsóznék hátok.

Hogy tehát mind a' pályázók tudhassák, miféle szempontból kell irniök, 's miféle munka bírand elsőséggel, mind a' bírálók, kiknek itéletétől különben sincs felebbvitel, világos szabályok szerint járhasanak tisztókben el: igenis pártoltatásra méltó ezen második indítvány, mihez képest a' pályakérdések mellett az is kijelentendő, hogy micsoda szempontból kívántatik a' tárgy fejtegettetése. Midőn pedig ezen indítványt pártolásra ajánljuk, szabadjon hozzá még egyet esatolnunk. Azt t. i. hogy kétségkívül nemcsak jobb hanem számos pályamunka is fogna beérkezni, ha a' határidő, mennyire lehet, nagyobbra szabotnék. Jelenleg gyakran nem nagyobb idő engedtetik a' munkák megírására, mint a' mennyi megbíráltatásukra adatik. Más intézeteknél a' bírálatra elég két hónap, holott az akademiánál rendszerint nyolcz hónap adatik. A' határnap tartat: 31ke szokott lenni, és a' nagygyűlés decemberben tartatik; holott ha ez szeptemberben tartatnék is, a' határnap bizvást lehetne jun. 30ka. Igy vélekedünk . . . T ö b b e n.

BUDAPESTI NAPLÓ.

Tehát Magyarországnak is lesz már lelenczház, nevezeten Eszéken 451 ezer forintnyi tőke áll készen illy intézet létesítésére. Bizony, bizony későcskén ébredünk valamire! hagyunk mindent a' reményteljes „majd”-ra, — föl sem vesszük, ha egy gyermek nyöszörög a' kapuban, hová szerencselen anyja letévté! Minek is nekünk lelenczház? hisz a' kített gyermek úgyis meghal rövid időn! Elég az a' fővárostól, hogy példát mutat, miképen nagyon is szükséges egy illy intézet, — tehát a' tartományi városok iparkodjanak minél több illyes intézeteket létesíteni! Majombódóra van pénzünk, — de egy olly házra, mellyben az emberiség önmaga iránt méltányos lehetne, olyanra mindedig nem volt, most sincs pénzünk!

Pestmegye követei folyó hó 18án fognak megválasztatni, — a' készültek ugyan zajosaknak látszának, de épen a' legközelebbi napokban történtek lépések, hogy egyik vagy másik párt hősködése által a' kedélyeket föl ne izgassa, mi okból remellenünk lehet, hogy az itatások mindkét részről el fognak maradni. Kik legyenek Pestmegye kitűzöttéi? fölösleges volna mondanunk, miután Pestmegyének embereit országszerte ismértetnek, 's akármellyik pártbeli könnyen kitalálhatja saját felekezete választandóit.

Bajza ur october elsőjén átvette már a' nemzeti színház-igazgatást, az első hónap végével mindjárt alkalmat veendünk a' színház változását onné is következtetni: vajjon a' betegeskedők száma fog é szaporodni? — Talán nem a' legkedvezőbb napon kezdődék az aligazgatás, miután az idei october első napja péntek; de régi mese már az előit éle t e s k e d é s, noha kedvünk volna megkérdezni, hogy né-melly urak mit álmodtak a' megváltozott igazgatás első éjszaka áján?

A' Kislafudytársaság által kiadott „Szépirodalmi szemle” című lap szerkesztéséről — mint rebesgetik — Erdélyi ur lemond.

Alig tudnánk közelében nagyobb újdonságot, mint azt, hogy folyó hó 9én nevezetes napfogyatkozásunk leend — és a' mi a' nevezeteseb, n a p p a l leend ezen fogyatkozás, holott más fogyatkozásokat éjjel n a p p a l látjuk.

A' váci vasuton ismét baj történt, a' váci pályafő közelében a' mozdony gépezetében valami hirtelen eltörvén, a' a' mozdony és egy máhakoosi az utról lefordult; a' gépész és a' fűtő leugrottak, de kevés bajok történt. A' gépész ugyanaz, kit legközelebb a' szolnoki vasuton is némi baj ért a' miatt, hogy a' porondkocsikra embereket vett föl, kik közül többen lefordulván a' kocsiról, három nyakát törte. A' gépész ezért megfenyítettett, s im alig állta ki büntetését, már is a' véletlenség ismét őt tüze üldözése tárgyau, s épen az ő gépen törött meg a' kormányrud. Baj bajjal jár!

Szomorú hír, hogy szegény Kliegl ismét a' legiszonyóbb helyzetben van, s tán a' részvétlenség végkép megakasztandja dicő munkáját. Legelső lépést is az irók tették Kliegel ügye fölkarolásában, most legcélszerűbb volna tán egy zenészi és szavalati akademiát rendezni, melyre fővárosunk legjelesb tehetségei volnának meghíandók, s nem kértelkedünk, hogy a' közönség részvétét így legkönnyebben lehetne fölébreszteni. Ezenel föl szólítunk mindent, kik hasonló ünnepek rendezésére műértéssel bírnak, ne vonják meg fáradságukat egy olly munkától, melynek következtvényei nagyobb dolgokra lesznek elhatározó befolyással.

Aradi hírek szerint az arad-szolnoki vasut-szárnyvonal a' középponti vasut hét mérnöke által fölvetvén, és sept. 16-kán e' szárnyvonal térképe az erre megbízott választótságnak előterjesztvén a' pályafő udvara Aradon azonnapi teljes ünnepélylyel ki is tüzetett. Hiteles tudósítások szerint e' szárnyvonal Aradtól Kurtics, Mácsa, Oulaka, Gyula, Békes-Csaba, Mező-Berény, Gyoma, Mezőtúr, Törökszentmiklós felé vitetik Szolnoknak, és így Arad, Békes és Heves megye jó darab részben keresztül s minthogy Török Sz. Miklósnak vezetetik, Debreczen 3 mérfölddel közelítették meg, mihez képest ha e' szárnyvonal így létesítetik, kétségtelennek jósolhatni hogy a' vasut Debreczenig Kisújszállás, Karczag, Nádudvar és Szoboszló felé fog vitetni, annál inkább: mivel hír szerint az arad-békesi társaság többi kedvező ajánlati közt még a' tiszai költségés hid építtetését is magára vállalta Szolnoknál, mi természetesen nagy nyomatók vetett a' lebillentő mérlegbe a' debreczeni vonalnak Kúnság felé vitele végett. — Most már minden perczen várjuk: mit végzett a' kecskemét-szegedi és szeged-temesvári vasut-egyesület legközelebb mult sept. 26-kaí gyűlésében Temesváron? S mi fog történni a' miskolcz-kassai és felső magyarországi vonallal? Ennek létesítése végett Jászszágnak, Egernek, az egri érseki és káptalani s egyéb heves megyei uradalmaknak Miskolczra érélyesen szükség mozogniok, hogy Czegléd felőlük vitessék a' vonal minélelőbb különben mennél későbbben, annál kevésbbé részesülnek a' vasut jótékonyaságából (Csakhogy ezen vonalra szerfölt kivánatos lenne, mit az ezentul építendőkre nézve, hogy vagy statuskölségen, vagy legalább a' nemzet célszerű kamalbiztosítása mellett építtessék, hogy idő jártával az ország tulajdonivá válhassanak.)

A' pest-szolnoki vasuton october 1-jétől fogva naponként kétszer történik a' járás t. i. Pestről Szolokra indul reggeli 7 óraker s délutáni kettőfélker; — Szolokról Pestre pedig reggeli nyolczadfélker s délutáni két óraker.

Hartleben Konrad Adolf vállalkozó könyvkereskedésében megjelent, s füzeteként 1 pfrtért kapható általa minden hiteles könyvárusnál: „Magyarország 1514ben“ regény irta b. Eötvös József, harmadik és negyedik füzet.

Heckenast Gusztáv könyvkereskedő bizományában pedig megjelentek: „Kisfaludy Sándor minden munkái kiadja Toldy Ferencz. III. IV. V. VI. füzet nyolczadrétli csinos kiállításban Koszorus költőknek e' füzetek már csak olcsó megszerezhetők tekintetből is minden könyvtár kiegészítéséhez nélkülözhetlenek. — Ugyancsak Heckenast Gusztáv bizományában megjelent: „A' keresztény jó nevelés utmutatója a' nép vallási és erkölcsi nevelésére.“ Galura Bernát után fordította Hunyadi Károly. Ajánljuk az illetők figyelmébe. ☉

TÖRVÉNYHATÓSÁGOK.

PESTMEGYE. September utolsó napján tartott rendkívüli közgyűlésén ns Pestmegyének felolvastatott s kihirdetett az országgyűlésre meghívó k. k. levél, melyszereint az országgyűlés ő felsége által folyó eszt. november 7-ke re sz. kir. Pozsony városba hirdetteték ki. E' levél felolvastatása után a' követválasztó gyűlés határidejének kitűzése jöve szóba, mely tárgyban a' rendek elfogadják elnök ő nagyságának javaslatát, miszerint a' választó gyűlés folyó october 18-ik napján tartassék meg; ugyanekkor a' választó nemesség is gyűléseni megjelenésre felhivatván. Ezen megállapodásnál befejeztetett volna a' tanácskozás, ha elnök főispánhelyettes egy tárgyat nem emlit meg, melyet — mint a' főispáni jogokba ütközöt a' rr. által mellőztetni s a' kölesönös egyetértést továbbra is fentartatni ohajtá. Főispánhelyettes ő maga t. i. vevén az országgyűlésre meghívó kir. levelet, annak érdemében s kihirdetésére — főispánhelyettesi jogainál fogva hivatalos levelet intéz az alispánsághoz, melyben ezt értesítvén a' meghívó levélről, de mely oda nem rekesztetett, egyuttal kihirdetésére közgyűlési határidőt szab.

Az alispánság e' dolgot egyetértve a' kisgyűléssel, olyannak találta, mint melynek fogantatásához kezet nyujtani most, midőn a' tulsó oldaliak olly igen szeretnek hivatkozni az ususra, s midőn onnét, hogy mivel a' törvénykönyvben a' tulajdon nevek czimei közt befoglaltatik a' vizsgálo-széki elnök, főispánhelyettes stb. ezek törvényességét magyarázzák, nem tarták tanácsos-

nak; de a' gyakorlatot sem látták a' főispánhelyettesi intézkedés mellett, hanem ellenkezőleg a' rr. mindig maguk szabák meg az illy gyűlések mikor tartandását; ennél fogva a' nevezett gyűléshirdető főispánhelyettesi levél félretétvén, a' mondott meghívó-levél kihirdetésére kisgyűlésileg september 30-ka tüzetett ki. Ez ellen indítványozá elnök ő nsga a' jogok kölesönös méltánylását, s az egyetértés fentartását. Támogatására felállott N. J. főjegyző, s fáradsággal több nap óta gyűjtögetett jegyzőkönyvi adatokat szavalt el, melyekből azt akarta bebizonyítani, hogy ns Pestmegyében a' főispánhelyettesek gyakran hirdettek gyűlést; ezen mutogatásból csak annyi derült ki, hogy igen is hirdettek az adminisztratorok gyűlést, de mindig tudta, vagy akaratával az örökös nádor-főispánnak. Másod alispán ezen főjegyzői kimutatásból csak a' kisgyűlés határozatát látja támogatottnak, mert maga főjegyző ur elismeri, hogy az örökös főispán megbízása folytán hirdettek a' helyettesek gyűlést, mi azonban a' jelen esetben nem mondható, valamint az sem, hogy a' helyettes mind azon jogok használása illeti, mik az örökös főispánt, ki a' megyei activ befolyástól magát nem iszolálta. De ezenfölül igen szükségesnek látja több szónok, ha a' rr. a' gyűlés-hirdetési jogra lehetőleg vigyázkéonyak lesznek, mert csak ez által kerülhetik el az olly scénákat, minők a' közelmultban Bihar, Hont és más megyékben mulattaták az elkeseredett nézőket. Végre is a' gyűléshirdetési határidőre a' rr. abban állapodának meg, hogy az mindig a' köz- vagy kisgyűlés közbejöttével tüzetthetik ki; és így nem maradtak a' régi mellett, miként a' pesti német lap tudósítója írja, sem nem handabandázta a' rr. oda nem tartozó tárgyról, mert ennek sokszor volt már eredménye s mellőzés mellett még sokszor lehet is.

Vitakozások folyamán H. P. k. ügyész tbiró a' választáskori szavazatszedésre már ezen gyűlésen indítványozá a' küldöttségeket egyes en kineveztetni; mert — mikint állítá — minden párt megjelenvén saját jelölteivel, szükséges, hogy a' szavazatszedésnél mindenik legyen képviselve. Ny. P. másod alispán a' párt szó emlegetésével kissé takerosabb szeretne lenni, mert a' pártoskodásban nem valami emzeti dicsőséget, vagy polgári nagyszerű érdemet, hanem silány betegséget lát; ő a' rrk közt nem lát pártokat, hanem a' közjó előmozdítására törekvő saját nézetű polgárokat; az aztán itt nem jó szóba: vajjon ezen nézetek önálló, vagy függök e? vajjon meggyőződés vagy utasítás szerint szerettek e? s azért fölöl s legnek is tartja, sőt hibának a' párt-emlegetést, melyben mindig keserű fölhibás rejlik, e' helyett célhoz vezetőbbnek látván a' cselekvést. — B. S. táblabíró pedig ugyancsak az indítványzott küldöttségek nyomán szóba hozá a' tisztesek szavazását a' választásnál, erre nézve kimondatni javasolván, hogy mindazon tisztesb rendűek szavazat-képeseknek jelentessenek, kik a' nemesi terhek hordozásában részesek. Sz. M. első alispán pedig a' küldöttségnek e' gyűléseni kinevezésében praeoccupatioját látja a' jövő gyűlés hatáskörének, meglevén ennek keze kötve saját ügyében a' körülményekhez képest intézkedhetésre, mi pedig valamint a' józan következtetésséggel, úgy a' gyakorlattal is ellentétben áll, azért annak kinevezését a' választó gyűlésre kívánja hagyatni. Ugy szinte a' vegyes küldöttségre kifejté: mikép ő ez alatt nem érthet mást, mint katonaságot; mert hisz a' polgári statusban a' törvény különbséget nem tesz, azt pedig csak nem gondolhatja, hogy táblabíró ur a' szavazatszedő küldöttségbe a' katonaságból is kívánna tagokat kineveztetni.

Még egyéb a' dologra tartozó észrevételek után elnök ő nagyságának is javaslatára a' rr. határozatilag abban állapodának meg, hogy az idő rövidségét vevén tekintetbe, most új összeírás nem rendeznek, hanem elfogadják az 1845-iki; a' tisztesekre nézve szinte meghagytik a' már ez érdemben hozott közgyűlési határozat: miszerint minden oklevelés tisztesb rendű szavazatképesnek jelentetik; azonban a' művészek s más egyéb művelt tisztesb világos kizárásával. A' szavazatszedésre küldöttség ugyan most nem nevezetik ki a' főnebb irók miatt, de annyit mégis eleve elhatároznak a' rrk, hogy — ha szavazásra kerülne a' választás, a' megyeház mind két kapujánál, (vagy tán a' terem mindkét ajtajánál?) összeül a' küldöttség, s megbízatását kezelendi a' szavazás befejezéseig. — Ezzel az ülés szétoszlott. — Többen.

UGOCSAMEGYE közgyűlésének folytatása.

7) Tolnamegye alispáni jelentését méltányló köszönettel vettük s erélyes tevékenységű pontos e. alispánunk beadandó évjelentésével kicserélni edes kötelességünknek ismerendjük.

8) Pestmegyének az országszerte mostoha aratás után valószínűleg az idén is beállható ételmi szükségén enyhíthető segély tekintetéből az idei termés — eddigelé csak a' nyereszedők által tudva levő — állása s az élet árának időszakonkénti közlése iránti megkeresése folytán, e. alispánunkat a' kívánt közlésre megbiztuk s egyszersmind Pest-

megyét hasonló értesítés időszakonkénti küldésére megkértük. —

9) Ugyancsak Pestmegye Kis Bálint által multunk nagyobb szerű jeleneteinek képek általi megörökítendését tudatván: a' mind művészeti mind történeti szempontból fontos vállalat iránti méltánylásunk kijelentése mellett a' küldött ivet főjegyzőnknek aláírás- és előfizetés-gyűjtés végett kiadtuk.

10) Gömörmegyének az inség megakadályozására tett derekas intézkedését buzgó elismeréssel üdvözölvén: felhívása értelmében az e' tekintetben körülményinkhez képest tett intézkedésinknek mind a' nm. helytartótanácschozi felmutatását, mind a' felszólító megyévelei közlését határoztuk. —

11) Heves megyének a' parádi kihágásban általa megkezdett bünygyi eljárás megsemmisítése s a' vizsgálat-tételre k. biztos- kinevezés által helyhatósági állásán ejtett sérelmének, — ugy Temesvár és Bakabányának a' királyi városok rendeztetését és a' városi követeknek szavazati jogukba leendő visszahelyeztetését, — továbbá Nagybányának a' mult országgyűlésről ő felségéhez fölterjesztett bánya-codex legkegy. szentesítésének szorgalmazását, végre Ungmegyének a' kölesönös tüzkármentő intézetekbei általa haza minden lakosára nézve kötelező törvény hozatala iránt országgyűlésen leendő pártoltatását kérő körleveleket országgyűlési tárgyakkal foglalkozó választványunknak véleményyzés végett kiadtuk. — Szabadjon e' helyen az illetőket szerényen figyelmeztetnünk: méltóztassanak már valaháca kiszellőztetni a' szákrétü köpenyegét, mely alá 3 év óta utasítjuk a' publica actákat, néha ildomosságból, többször kényelemszeretetből s egy párszor quasi ad graecas calendas. Hadd lássuk: quid valeant humeri, quid ferre recusent?

12) A' Tisza medrének különösen megyénk keblében szerföltü változékonysága s évenkénti több több ágra szakadása által okozott hajózási veszélyek az élet első szükségéhez tartozó só vizeni szállításának vagy teljes lehetetlenségét, vagy csak tömérék karral s veszélyek közt történhető eszközölhetését fogván természetesen eredményezni, midőn a' tisza-hajózási veszélyek a' kincstárnak sószállítási érdekein kívül, még közhajózási fontos érdekek miatt is a' közállomány figyelmét teljes mértékben veszik igénybe: helyhatósági kötelességünk közé tartozónak véltük, főjegyzőnk indítványára, a' h. tanácsnak magas figyelmét a' Tiszahajózásnak e' megye keblében évenként súlyosbuló s ez által hovatovább elviselhetlenebbé válni kezdő akadályira s ideje korán teendő célszerű intézkedésekre annál is inkább felhíni, mert a' közforgalomra s kereskedeésre is zsibbasztólag ható ezen súlyos veszélyeknek s azok elhárítása szükségének csak azon körülményben is erős bizonyítványát véltük látni: miszerint a' kincstár a' sószállításban a' Tiszának e' megyebeli vonalán több ezerre s évenként jelentékesbülő öszvegekre rugó károsulásokat szenved, mik, ha az ugoesai tisza-bajokon orvoslás tétetnék, kikerülhetők lennének. —

13) Egyik sz. bíránk jelentése szerint a' nagy-rákóczi erdők — bár megyeileg zár alá tétetvék — ennek daczára is végpusztulásnak indultak. Ezen még néhány év előtt rengeteg erdők vandál lepusztításában is egyik szomorú jelenséget látván a' rk országos erdőkezelésünk hiányának s egyik erős bizonyítványát azon aggodalom okszerűségének, mely szerint az ország az erdőknek nem sokára bekövetkezendő elpusztulásában általános fahiánnyal fenyegetetik; midőn az erdőkben a' közállomány erejének egyik jelentés tényezőjét látjuk, melyeknek közállományi kezelése a' vételét közzgazdaszati igényeken kívül még egészségi érdekek is elutasíthatlanul szükségelik: országgyűlési választványunkat az annyira cél- mint korszerűvé emelkedett erdőszeti törvények iránt adandó véleményes jelentéstételre megbizták.

14) Házi budgetünk, számvevői előszámla nyomán, jövő 1847. d. eszt. ben 15,761 frt 1 kr. állapított meg. *) Nem kerülhet el a' rk figyelmét, hogy házi kiadásaiak öszlete, a' legszigorúbb, mondhatni cynicus gazdálkodás mellett is, évenként aggasztólag növekszik; úgy, hogy ha ezen emelkedési arány még pár esztendőig megmarad, a' mult év súlyos csapásai által úgy, mint a' jövő eszt. mostoha kiállítások által végelszegényüléssel fenyegetett népünk tartozását teljesíteni nem bírhatván, a' közzgazgatás fenakadásától félhetünk. A' kreuzer-wirtselet — mint U. F. sz. bíránk kerestelé, — néhány jámbor palliatíván rágódott, a' gyertya, tollkés, tinta- és gyertyatartó-, pecsétviasz-, irónbeli szerény deputatumok delvalvaltásában. „A conto“ ez igen

*) Részletekben: tisztek fizetésére: 5693 frt 1 kr; megyei cselédek fizetésére: 2108; napidjakra: 440; szolgák ruházata és fegyverekre: 1440; irószerek beszerzésére: 530; rabok tartására: 1345; királyi tized lerovására: 400; árvák tartására: 66 frt 26%; kr; deperditákra: 1300; tiszti előfogatokra: 1028 frt 39 kr. Vegyes kiadásokra 1449 frt pp.

ó lett vol
smerjük:
misera ple
közökrül,
nép bajai
morgó fin
15)
kezdve vál
jó reform
tamorphos
16)
lasztás vé
pontos ösz
17)
ségének eg
utján értes
a' sócsemp
fogantaba
tatván, k.
zott ütlete
telességük
h o z o t t
z ö l e t n
akkép vag
gas nézete
vó eljárás
nincsenek
fölterjeszt
a' sótotvajl
gos gyakor
lyunk is ez
minket is m
dés törvény
zatos felírá
ledolá biza
zolgó orszá
méltóztass
hogy a' só
mója törvény
És a'
sünkben. G
dön a' köz
egy évneg
ványulnak
nyult, ha e
fogom váz
helyén van
és magány
ha csak tu
nem akar-
lentékesse
a' kivivott
óra szorít
forgácsolta
ság annyi
ségek kör
alatt politik
gocea egy
sük: hogy
demel m
ZÁG
m egy e b
kott kisgyű
többnyire
gány-ügye
valamelly
következő
főispáni el
minden ér
Nagybánya
megoldatá
horvátok e
tatni; meg
folyamodv
talanszor t
ven szerke
dalmi ügyv
k ő z b e k
hőse egy f
nem a' irak
lyesen ren
méltatlan
levél erede
tósági jog
ga tetteg
léptete sik
zá a' magy
*) Sz

ó lett volna. Mi egyébiránt e' bajnak csak egy panacea-ját ismerjük: terheinek egy része átvételével könnyítsünk a' misera plebs vállain,—vagy legalább gondoskodjunk eszközökkel, hogy terheit könnyebben viselhesse. Ez lehet a nép bajai universumának úgy, mint folytonos crisisben nyomorgó financiáknak specificum antidotuma.

15) Elnöki meghívottak helyett jövő novembertől kezdve választott táblabírák lesznek törvényeszekeinken. Egy jó reform! Adja isten, hogy büntető eljárásunk nagy metamorphosisa is nem sokára bekövetkezzék.

16) A' közelgő országgyűlést megelőzendő követválasztás végett, a' kebelbeli szavazatjoggal bíró nemesek pontos összeírását elhatároztuk.

17) Gyűlésünk utolsó napján érkezett ó cs. k. a. felségének egy k. leirata, mely szerint ó felsége „a' htanács útján értesülvén, hogy a' rk annak ismételt rendeletei ellenére a' sócsempészkedésben a' nm. kamra által hozott ítéleteket foganathá venni vonakodnak; ezen tettek komolyan rosztatván, k. meghagyva parancsolja: hogy a' kamra által hozott ítéleteket foganatosítani a' rk annál inkább ismerjék köteleességöknek, mivel királyi köteleességéhez tartozik a' hozott ítéletek végrehajtását eszközöltetni.“ Mely királyi leiratra határoztuk: mivel mi akkép vagyunk meggyőződve, hogy ó felségének ezen magas nézete onnan származott, miszerint erős jögalapon nyugvó eljárásunkat kitüntető okaink ó felsége előtt fölfedezve nincsenek: azokat, melyeket már a' htanácshoz több ízbeni fölterjesztvényinkbe foglalánk, s melyekből kitűnik, hogy a' sötötvajlasi büntények megítélésének folytonos kizárólagos gyakorlatában voltunk, s maga dicsőült Ferencz királyunk is ezen ügyet meglevő állapotában, következképpen minket is meglevő gyakorlatunkban hagyott, míg ezen kérdés törvény által nem intéztetik el,—mindezeket egy alndatos felírásban ó felségének megírandjuk, s egyszerismind hódoló bizodalommal megkérjük: hogy ezen kérdést a' közelgő országgyűlésen k. k. előterjesztvényei közé sorolni méltóztassék; mi részünkről szinte követutasításba tevén: hogy a' sötötvajlás fölötti illetékesség jogkérdésének esomója törvényhozásiilag oldassék meg.

Es a' közönséget érdekelhetők ezek történetek gyűlésünkben. Gyűlésen kívüli eseményeket, melyek most, midőn a' közelgő követválasztáson kívül a' „kurta 3 szám“ is egy évnegyed mulva lejár, élénk pártmozgalmakban nyilvánulnak, minthogy jelen levelem már is igen hosszúra nyult, ha e' lapok köre engedendí, *) egy másik levélben fogom vázolni. S elég legyen most kifejezni: hogy igen is helyén van, ha egy párt, melynek népszerűtlenségére a' közés magányélet minden körülményei kizsákmányoltattak — ha csak tulnyomó morális ereje érzetében is nullificáltatni nem akar — semmi loyális eszközt érintetlenül nem hagy jelentékesége emelésére; de az még inkább helyén lenne, ha a' kivított jelentékeség ne csupán aprószerű demonstratiókra szorítkoznék s hatálya ne csupán a' magányéletben forgácsoltatnék fel. Vajha azért a' párt, melyben a' jóra valóság annyi szép elemei rejlenek s mely eddig csak egyediség körül üte fel zászlóját, a' közel jövőben elvek írmája alatt politikai párttá magasulna! Soha se felejtjük, hogy Ungocsa egy ötvenkettő részre a' hazának, — és soha se felejtjük: hogy a' haza mindent érdemel és első érdemel mindent!

Rotal.

ZÁGRÁB, sept. 24én 1847. (Kisgyűlés Zágrábmegyében.) Zágrábmegyének havonkint tartatni szokott kisgyűléseiről hallgatánk eddig, mert azok tárgyait többnyire az olvasó közönséget épen nem érdeklő magány-ügyek elintézkései tevék; s ha fölmerült is néha néha valamely közérdeklő tárgy, annak érdemleges vitatása a' következő közgyűlésen újra előkerült. Folyó évi sept. 20án főispáni elnöklet alatt tartott kisgyűlés is — mint a' többi — minden érdekesség nélkül mulik vala el, ha elő nem kerül Nagybanya város magyar levele, mely a' városügy mikinti megoldatása körül terjeszt elő javaslatot. Az alkotmányos horvátok e' levelet eredeti szövegében sürgették felolvasatni; megjegyeztetett, hogy ha német nyelven szerkesztett folyamodványok eredetiben felolvasatnak — mi már számtalanszor történt — miért nem lehetne a' diplomatikai nyelven szerkesztett leveleket is eredetiben felolvasni? Egy uradalmi ügyvéddé protestált, nem elly ifjak botrányos közbekiáltozással secundáltak: és a' nap hőse egy frakkos egyed lón, ki illetlen viseleteért — nem a' frakkot értjük a' viselet alatt — az elnökség által erőlyesen rendre utasítottatott. — Elnök ó miga a' szenvedélyes s méltatlan kitörések után meggyőződév, hogy az említett levél eredetiben felolvasatását ellenző félt nem a' helyhatósági jogokhoz buzó ragaszkodás — melyeket már maga tettel megtört — de a' magyar nyelv elleni fanatizmus léptete síkra, világos törvényink szelleméből kimagyarázá a' magyar nyelvnek Horvátországra nézve is diploma-

*) Szívesen várja s kikéri a' szerk.

tikai fontosságát s ótalom alá vette a' nyelvet, melyet a' szerencsétlen ábrándozók már évek óta gúny tárgyává tevének; és férfias szilárdsággal kijelenté, hogy egész Magyarország előtt compromittálná magát, ha a' kérdéses levél felolvasatását ellenzené; sőt kinyilatkozatá, hogy ezentul a' magyarnyelven szerkesztett mindenkor eredetiben fognak felolvasatni. Nagybanya levele tehát eredetiben olvastott két más törvényhatóság magyar levelével együtt, melyeknek érdemleges tárgyalása jövő közgyűlésre halasztatott.

Mit mondanak ezekre a' zágrábi lapok? az „Agramer Zeitung“ nem emlékezik arra, hogy valaha elnöki székéből történt volna nyilatkozat a' municipalis jusok ellen, s megroja ezen eljárást. Ugyan mikor leszünk tisztában a' helyhatósági jogokkal? az utolsó országgyűlésen bizonyos egyedekek majd minden törvényjavaslat ellen elmondották: „jura nostra municipalia“; s Borsodmegyének lelkes követé Sz. B. jól mondá, hogy Horvátország helyhatósági jogainak országgyűlési tárgyalás alá kell kerülni, hogy tudjuk, hányadán vagyunk velök. Igen! ha azon helyhatósági jogoknak oly természetük nem volna, hogy azokról csak a' tartományi gyűlés rendelkezhetik. Mint tulajdonította magának e' jogot a' nevezett gyűlés, kitetszik munkálattiból, melyekből elég legyen ez uttal csak egyet említeni. Turmező rendezésébe bocsátkoztak, s ennek a' megyei gyűlésbe befolyását szépen elvitázták. — Hogy a' részrehajlatlan olvasó meggyőződjék, mikép az úgy nevezett illyr párt előtt a' „jura municipalia“ csak olyan aliquando valent, aliquando non valentféle portéka, elvitázhatalan tényt mutathatni fel. Egyik horvátországi megyének volt egy kormányzója, ki a' közhaza jobbainak tiszteletével méltán kérkedhetik; ez a' municipalis jogok azon pontját, mely közigazgatási s tanácskozási nyelvű a' deákat rendeli használtatni, minden áron fel kívánta tartani. De ugyan meggyűlt ám baja épen azokkal, kik a' helyhatósági jogoknak oly buzó védőjei, hogy egy magyar levél felolvasásában azoknak megtámadtatását szemlélik. Mondják, hogy azok, kik Zágrábmegyében minduntalan a' municipalis jusokkal állnak elő s azok védelmére szót emelnek, a' szomszéd megyében igen jól érzik magokat, hol az illyr nyelv, mint közigazgatási s tanácskozási nyelv derekasan használtatik. — Ebből az a' tanulság, hogy vagy más municipalis jusiai vannak Zágrábnak, mások Varasdnak, vagy egyedül Varasdmegyének van kizárólagos joga azok sorsa fölött eldöntőleg határozni.

A' horvát-tót lap kemény hangon kiáltja „Hannibal ad portas“, támadót fű s azon boldog idöket emlegeti s ohajtja visszavarázsolni, midőn az illyr intelligentia — az ártatlan literatura — uton utfélen fegyveres megtámadásokban nyilatkozott. Hogy — szerinte Dalmát-Horvát és Slavonorságok municipalis jusiai veszély fenyegeti, onné is gyanítja, mert a' háromszinü nemzeti szalagon függ a' vilár (Luszer), és pár nap mulva körünkbe érkezendő István főhg tiszteletére magyar transparentek vannak készülöben. Hogy ezen sajtáságos modorban irt „insinuatío“ val csak békét s rendet akar a' nevezett lap, ki merne kételkedni? Rendes levelezó.

U. I. Már berekesztettük tudósításunkat, midőn a' varasdmegyeyi követutasítás tudomásunkra jutott. Addig is, míg e' lapok varasdi levelezője arról bővebben szólna, ide jegyezzük annak fénypontjait, hogy azokból magyar conservatívek varasdi conservatív elvbarátaikra ismérhessenek. — A' varasdiak külön helytartótanácsot, külön kancellariát sürgetnek, a' zágrábi püspökségnek érsekségre emeltetését, a' báni táblának hétszemélyes táblává alakittatását kívánják s egyik legforróbb ohajtásuk, hogy a' tót nyelv tanítására Magyarországnak is tanszékek állittassanak. Még több fénypontjai is vannak a' varasdi utasításnak, de ezeket is elögnék tartjuk arra, hogy a' magyar conservatívek kijózanodjanak azon ábrándból, hogy az „illyrek“ is conservatívek.

Pest város. Tisztelt szerkesztő ur! Levelem kezdetén is mindjárt elnézéséért vagyok méltányosságát igénybe venni kénytelen, hogy mindazt és úgy, miként meggyőződésem sugálja, e' sorokba nem foglalhatom; legyen megeléglőve egyelőre ezzel, s engedje reménylhetnem, hogy az eddig elmulasztottakat, miután azok elzárkózottságunk miatt még akkor is újságul tekinthetők, becses lapjába fölvenni később is szives leend. *)

Folyó eszt. sept. 25én teljes nyilvánossággal tartott tanácsülésben olvastott föl legkegyelmeseb királyunknak az általa saját személyében nov. 7én Pozsonyban megnyitandó országgyűlésre meghívó kegy. levele, melynek tartalma következő:

17002. I. Ferdinand 'sat. 'sat. Miután az örök gondviselésnek megfejtethlen végzése, színtannyra szeretett mint hón tisztelt nagybátyánkat dicső emlékeztető fenséges József csász. kir. örökös főherceget s Magyar-

*) Ezer örömmel.

Szerk.

országunk nádorát, szívünk mély fájdmára e' világból kiszólitotta: az 1608ik koronázás-előtti 3ik t. cz. értelmében eszközöndő nádor-választásra, nemkülönbön a' végett, hogy az ország boldogságának nevelésére és a' közjó gyarapítására kívánt többféle nagyfontosságú törvényes intézkedésekről, atyai szívünk gyöngédsége szerint, kedvelt Magyarországnak s a' hozzácsatolt részek hiv Karaival és Rendivel tanácskozhassunk, — 1847ik éviszent András hó 7ik napjára eső pünköst-utáni huszonnegyedik vasárnapra és szabad királyi Pozsony városunkban közországgyűlést rendelendő hirdetendőknek s azt Isten kegyelméből saját személyünkben vezérlendőnek elhatároztuk. Mirendözve nektek ezennel komolyan parancsolván, kegyelmesen meghagyjuk, hogy a' kirendelt helyre és időre kebletekből szokás szerint választandó s kiküldendő két követet, béke és nyugalom-szerető alkalmas férfiakat kifogás nélkül küldeni s igazítani tartozzatok, kik az érintett országgyűlésen jelen lenni s ott a' többi főpap és zászlós urakkal s nemesekkel, nevezett Magyarországnak, és az ahoz csatolt részek Karaival és Rendivel kegyelmes szándokunkat s előterjesztvényinket, mint egyedül az ország üdvére, fentartására s felvirágzására irányzottakat, bővebben megérteni és azok fölött tanácskozni és értekezni köteleességöknek ismerjék, ti szorgalmasan gondoskodandván, hogy említett követeitek a' kitűzött napra ott bizonyosan s mulhatlanul megjelenjenek, másként az ország köz-törvényében foglalt büntetés alatt nem cselekvendők. Hozzatok egyébiránt csász. kir. kegyelmünkkel kegyesen hajlandók maradunk. Kelt birodalmi fővárosunkon Bécsben, Ausztriában, szent Mihály-hó tizenhetedik napján, az urezer nyolczsáz negyvenhetedik esztendejében, Ferdinand s. k., gróf Apponyi György m. k., Zsedényi Eduard s. k.

Ennek felolvasa után Sz. F. főpolgármester német nyelven előadá: hogy, ámbár mind az íránt, hogy a' követutasítások kidolgozásába nemcsak a' tanács és választópolgárság, de az összes polgárság közül is több szakértő egyed befolyhasson, mind pedig hogy a' követek választásához az életben levő vál. községnek nem fele, hanem minél számosabban, sőt a' vál. község kívánságához képest minden polgár, ki szükséges qualificatiókkal bír, szavazattal járulhasson, atyáskodó fejedelmünk legalázatosabban megkéretett; mivel azonban e' kérelem csak az utóbbi napokban terjesztethetett föl s így időrovidség miatt sem igen reménylhet, hogy arra még országgyűlés előtt legkegyelmeseb válasz érkezzék: ugyanazért nézete szerint csak a' mult követválasztáskor életbe léptetett mód szerint lennének ez alkalommalis megválasztandók a' követek. — Hoszszas vitatkozás után ez indítvány elfogadtatván az összes polgárságnak 51 képviselő megválasztathatás végett szükséges összeírására a' tanács és vál. község kebléből bizottságok nevezettek ki külön minden városrészen.

Az ó felségéhez intézett ez érdembeli fölirat a' többi sz. k. városi hatóságokhoz is pártoltatás s hasonló intézkedés végett körlevél útján megküldetni határozottatott, melyben Pest város kijelenti: miszerint hazánk jobb jövendőt ígérő politikai fejleményei közt minden hazafi keblében megnyugtató reményeket ébreszthet azon körülmény, hogy politikai jogokat, melyek a' hajdankor közép századiban egyebütt embervérbe kerültek, hazánkban a' kiváltságos osztályuak önkint osztják meg honfi-társaikkal; minek, hogy egyebet mellőzzünk, elég tanúságul szolgálunk az 1836: 4. 5. 6. 13. 17. — 1840: 7. — s 1844: 3. 4. és 5. tczikkek. Hála tehát a' fölöttünk örködő mindenhatóknak, hogy bennünket hasonló bajoktól megmentte, millyenek e' jogok miatt más országokat pusztit; és hogy az értelmiség hazánkban annyira terjede, miszerint illy jogok gyakorlatára honfi s polgártársaink legnagyobb része fogékony. Legmélyebb fiui köszönet koronás legjobb fejedelmünk kegyelméért, ki atyái gondjai közt fő helyre méltatá a' kir. szabad városok azon törvényes régi követelésit, miszerint országgyűlési szavazatuk gyakorlatába valahára viszszahelyeztessenek! — S valóban e' közös cél felé irányzott törekvéseiket a' sz. kir. városoknak siker koszoruzandotta mult országgyűlésen, ha azon akadály, mely utunkba gördítettett, szerencsésen eltolvitathatott, ha a' városi szerkezet íránt a' két országos tábla nézetei özpontosulhattak volna; minek ismét tán azon ellenvetés is állott utjában, hogy a' városi követek nem képviselik azon rend többségét, melynek érdekeiért közel egy század óta küzdenek. — Pest város hatósága, melynek kebléből e' század elején a' követeket egyedül a' tanács, később a' választó polgárság befolyásával is küldé, mult országgyűlés előtt ó fels. kegy. engedelméből a' követválasztási jogot az összes polgárságra akép terjeszté ki: miszerint az saját kebléből külvárosonkint annyi képviselőt választ minden kijelölés nélküli titkos szavazás útján, mennyi a' választó község tagjai felének megfelel; kik e' testülettel már a' mult országgyűlésre is közösen választák követeiket a' tanács által kijelöltek közül: azonban az utasítások kidolgozásában s megállapításában részt nem vehetvén, csupán akkor értesültek

a' törvényhozási munkálatokról, midőn követeik eljárásukról számot adnak végjelentést ténnek.—Mélytányolva tehát igazságos kívánságukat, mellyszerint a' követválasztásra nagyobb számban 's a' követutatisítás megállapításában épen oly részt ohajtanak jövedőre venni, millýent a' választásban, midőn ennek kegy. jóváhagyásaért felséges urunkhoz jobbágyi hódolattal 's fiúi bizodalommal folyamodnak: egyszerűs mind a' többi sz. kir. várost e' tárgyú hódolatteljes fölírás másolata közlésével testvéreleg keresik meg: legyenek szívesek azok is ő felségéhez hasonló kérelemmel járulni; hogy a' városi képviselő rendszerével a' tökély felé közelebb haladva, egyesülten némitathassék el a' 3dik rend azon ellenvetése, mintha a' városi összes polgárság érdekeit nem képviselnék, melly törvénytelen ellenvetés jogai gyakorolhatásától a' 4dik rendet huzamos idő óta még mindig távol tartja; míg majd bekövetkezendik hazánk egére is azon csillagzat, mellynek melegítő fénye mellett a' képviselői rendszer fölvirágoztával minden honpolgár az alkotvány sáncaiban és képviselve leszen a' törvényhozásban szintugy, mint annak végrehajtásában.—Egyuttal az iránt is barátságos bizodalommal kéri meg a' városi hatóságokat, hogy minden határozatai 's lépéseiket, mellyeket az országgyűlési közös szavazati-jog 's város-rendeztetés tárgyában hozandának és teendnek, egyetértőleges és erőlyesb közrehatás végett velők koronkint közleni sziveskedjenek, mikint ezt viszont tenni legszebb kötelességüknek ismerendik sat.

A' föliratban pedig hódoló tisztelettel kifejeztetik a' gyűlés által, miszerint akkor, midőn a' kir. tanács e' városi tanács fölterjesztésére 1843ki sz. Györgyhó 15én 16470 sz. alatt ő felségének azon legmagasb határozatát tudatá, melly szerint az országgyűlési követek megválasztásában az összes polgárságnak is engedtetett választott képviselőji által egy részben közvetett befolyás,—e' városi polgári közönség ő felségének e' kegyes határozatát annyival hálásb köszönettel fogadta, minél világosb tanujeleit tisztelé benne atyáskodó legmagasb kegyelmének, melly az ugyanazon országgyűlésen kihirdetett kegy. kir. előterjesztvényekből még biztatóbb remény-sugarakat árasztott a' negyedik rendre az iránt, hogy a' kir. városok törvényes régi jogaik gyakorlatába visszahelyezve, a' negyedik rend kellő képviselésével a' király és hon közös javának sok hasznos szolgálatot teendnek.—Hogy ezen új intézkedés nemcsak e' város keblében, hanem több szab.k. városban is, hol az szinte életbe lépett, a' legnagyobb csend és egyetértésben ment véghez, tanusítá mindenütt az eredmény; hogy pedig némiképp azon czélnak is megfelelt, melly felé irányozva vala, ezt tanusíták az országgyűlési tárgyalások, mellyekben immár gyerebben hallatá törvénytelen ellenvetését a' 3dik rend, mintha a' kir. városi követek csupán a' tanácsot, nem pedig a' polgárságot is képviselnék.—Azonban bármilly széles alapra fektessék a' követválasztás rendszere 's bármilly számosan vehessenek is abban részt: mindaddig, míg Magyarországnak alkotványunk rendi sajátágánál fogva, a' hatóságok követeiket határozott utasítással lesznek kénytelenek ellátni, ha csak azok, kik a' követválasztást gyakorolják, mindannyian az utasítás megállapításában szinte nem vevendnek közvetlen részt,—a' városi követek állása a' főnebbi ellenvetés irányában mindig súlyos,—reményök pedig az iránt, hogy szavazati törvényes jogukat valaha gyakorolhassák, csak távolról kecsgetető maradand.—E' meggyőződés kísérte különben is szívök mélyéből fölmerült méltánylatjokat a' polgárság követválasztó képviselőinek azon alkalommal nyilvánított kívánatára, midőn országgyűlési követeik 1845dik évi május 8kán e' városi tanács, választott polgárság és az ő jelenlétükben végjelentésük alkalmakor eljárásukról számolának, melly szerint jövedőre a' követválasztást még számosabb polgári képviselő gyakorolhassa, 's ezek a' követutatisítások kidolgozásában 's megállapításában szinte részt vehessenek.—Midőn tehát e' méltányos kérelem teljesítéséül fels. urunk legkegyelmeseb jóváhagyásaért könyörgeni bátorodik a' tanács és vál.közönség, egyszerűs mind azon bizodalom-szülte reménnyel kecsgetetik magukat, hogy valamint a' követválasztási jogot polgártársakra kegy. kiterjeszteni e' hon iránti atyáskodó fejedelmi szeretetnél fogva önkint méltóztatott ő felsége; ezen legmagasb kir. kegyelemben e' negyedik rendet, minden érdekletnek közös kívánatára, sőt az ország többi rendének is öszhangzó ohajtásához képest megadni annyival inkább méltóztatandik, mivel e' nélkül a' gondosabban ültetve ápolta gyümölestelenül virágzandik; mert a' kiváltságos 3dik rend még nagyobb kiterjedésben 's közvetlenül gyakorolja e' jogot, melly szerint országgyűlési követeit nemcsak kijelölés nélkül választhatja, hanem azok utasításának megalapításában is fejenkint 's közvetlen befolyást vehet.

A' fölterjesztés eddigi követjelöltei a' tanács kebléből: K. Fer., R. Leop., H. Bold., K. Lajos, a' polgárok közül: B. E., K. I., Sz.—y J.—f és A. F. Kik fogják ezek közül legszebb jövedőjü városunkat az országgyűlésen képviselni? megírandom. Ugyanez alkalommal a' fő-

nebbi meghívó-levél nyomán a' gyűlés az előkészületekre nézve következőben állapodott meg: „Dicsően uralkodó fels. urunk 's koronás királyunk az 1608dik évi koronázás-előtti 3dik törv. czikk értelmében eszközzendő nádor-választásra, nemkülönb az ország boldogsága nevelésére 's a' közjó gyarapítására kívánt többféle nagyfontosságú törvényes intézkedések végett folyó 1847dik évi sz. Andráshó 7dik napjára Pozsonyba országgyűlést méltóztatott e' hónap 17kén kelt kegy. kir. meghívó-levélemben rendelni; meghagyván e' sz. kir. város hatóságának is, hogy a' kirendelt helyre és időre kebléből szokásszerint választandó két követet küldjön. Miután pedig a' követválasztási jog az 1843dik évi sz. Györgyhó 15kén 15257. szám alatt kelt helytartó-tanácsi k. k. intézvény által az összes polgárságra akkép van kiterjesztve, hogy valamennyi kebléből polgárok számukhoz képest több osztályra elkülönítve választásnak maguk közül annyi választót, hogy ezek száma a' választott polgárok száma félrészeivel egyenlő legyen; miszerint ezen képviselők, 's később ezek, a' választott polgárság és tanács közös voksal által az országgyűlésre küldendő követek megválasztathassanak, szükségessé, hogy a' kebléből polgárság összeírassék.—Ennek eszközéséül a' tanács és választó-polgárság kebléből bizottságok vannak kiküldve, a' kebléből polgárok tehát felszólítatnak, hogy magokat jövő october 3dik, 4dik és 5dik napjain reggeli 9 órától déli 12ig, vagy délután 3 órától 5ig azon bizottság előtt, hol állandóan laknak, jelesen a' belvárosiak a' városnáznál a' választópolgárság teremében, a' Leopold-városiak a' városi redoute teremében, a' Teréz-, Ferencz-, és József külvárosiak ugyanazon külvárosok törvényes teremeiben személyesen megjelenni 's eredeti polgári okleveleik előmutatásával magukat polgári állásukkal 's keresetmódjukkal, valamint lakásukkal együtt beírattani el ne mulasszák. Az összeírás eredménye a' képviselő-választás határnapjával annak idején szinte közöz fog tétetni. —

Folyó hó 29kén tartott tanácsülésben pedig azon helytartótanácsi intézvény hirdtetett ki, mellyben e' városi hatóság legfelsőbb helyről tudósítatik az iránt, hogy az országgyűlések alatt szokásos d i c t a t u r á k ezental gyors könyomda által pótoltatván, az országgy. imokok serge fölőlegessé válik. Hogy mennyire lehet e' megelőző gondoskodásnak részünkről örövendeni, más alkalommal emondandom; most isten önnel. Z a r á n d.

ERDELYI ORSZÁGGYŰLÉS.

LXXXV-ik országos ülés sept. 9én Fölirati javaslatok. (Tárgy: az ujonczok és adó tárgyában.)

Jegyzőkönyvhiitelesítés után olvastattott az adó nem növekedése iránt készített fölirási javaslat. Erre nézve terjedelmesen nyilatkozott Fogaras v. e. k. előadván, miszerint a' föliratot elfogadhatónak véli, mert a' kk. és rr. határozatával megegyezik, de kell még valaminek belé foglaltatni. Ugyanis a' szász nemzet követei közül némelyek ezen fölirattal felküldendő t. czikkben kifejtett elvekre nézve ellenvéleményt adtak be, melly ellenvélemény felküldetését a' föliratban meg kell említeni. Azon ellenvélemény tartalmát figyelembe vevén, nem elég azt csak brevi manu a' fölirathoz mellékelni, hanem tartalma iránt a' kk. és rr. nek némely észrevételeket szükséges tenni. Ezen ellenvéleményben a' t. kk. és rr. terhes vádakkal vannak illetve; mert a' kk. és rr. ről azt állittatik, hogy a' celatiókat pártolják, a' családságot megjutalmazva az igazságot büntetik, és utat akarnak nyitni arra, hogy jövedőben is celatiók legyenek. Már monda szóló, ha nem akarnak is a' kk. és rr. érzékenykedésbe elegendni, de mindenesetre, midőn a' rr. többsége ellen ily nyilvános vádak foglaltatnak, a' kk. és rr. által felküldendő irományban nem tehetik, hogy azokra akár mily röviden észrevétele ne tegyenek. Szóló szerint az ellenvélemény egyes pontjai tárgyalásába ereszkedni talán a' kk. és rr. méltóságával ellenkező dolog volna, ámbár annak minden tételét meg lehetne czáfolni; szerinte csak a' fő tényre kell a' kk. és rr. nek kiterjeszkedni. A' szavakkal lehet határozatlanságban lenni; de ki logikailag azoknak valódi értelmét akarja venni, vizsgálja meg előző: mit tesznek a' szavak? a' celatio mit tehet a' magyarföldön? Teheti azt, hogy azon urbéri földek, mellyek 1754ben urbériségek voltak, 's mellyeket akkor mint urbériségeket kellett összeírni, az összeírásba be nem foglaltattak; szóló szerint esalatközni fog az, ki azt mondja: ez és ezen paraszt ember birt viz hold földet, abból csak öt hold van a' tabellába írva, hát öt hold celatio van. Ezt a' magyarföldön nem lehet mondani, lehetne akkor, ha be lehetne bizonyítani, hogy a' viz hold mind urbériség volt akkor, mikor a' mostani adórendszert behozták, és azt rendelték, hogy az urbériségeket összeírják; de azóta szinte egy század telt el, és ez alatt hány allodium nem vált urbériséggé, hány irtvány és közhely nem szaporította a' jobbágy birtokát, melly quasi-birtokává vált? 's vajjon ezeknek kell é épen ugy az adó-kivetés alapját tenni, mint azon földeknek, mellyeket ő felsége a' kk. és rr. akkor elné-

zésével összeírattani engedett? mert tiszta és világos elfogadást nem lehet a' jegyzőkönyvből kimutatni. Annyival inkább áll ezen állítás valósága, mert ő felsége több leirataiban nyilvánítottatta, hogy az adórendszeren addig, míg a' kk. és rr. iránta törv. hozás útján nem intézkednek, változtatást tenni nem fog. 'S kérde szóló: nem lenne é az adórendszernek tetemes megváltoztatása az, ha az akkori elyben csak tiszta urbériségekre kimondott összeírás kiterjesztetnék azon allodialis birtokokra is, mellyek későbbben a' földesurak elnézésével, vagy megegyezésével urbériségek lettek? Bizonyosan tökéletes megváltoztatása lenne ez a' rendszernek. Ha tehát mi azt mondjuk: hogy, ha az urbér által urbériséggé fog válni több ollyas föld, mellyek a' tabellába beírva nincsenek, és nem lehetnek, mert természetöknél fogva a' többi földtől különböznek, és azt kívánjuk, hogy addig, míg az adó rendszeréről érdemleg nem tanácskozunk, azon földek, mellyek adó-kivetés alapját nem tették, azzá ne tétessenek, vajjon mi akkor a' celatiót pártoljuk? Korántsem; akkor azt mondjuk csak, hogy midőn az urbér által segítni kívánunk a' paraszton, nem kívánjuk azt, hogy azon földek, mellyekről önként lemondottunk, mert hosszas birtoklás által a' paraszt kezén voltak, még terhőkre váljanak az által, hogy a' rajtok fekvő súlyos adó még inkább növekedjék. Ha mindazon földek, folytató szóló, mellyek t. i. paraszt kézen vannak, adó alá vettetének, mitörténnék? Akkor előző adó alatt maradnának azon földek, mellyek most is ott vannak; megvallja szóló nyiltan, miként adó alá jőnének némely olly földek, mellyeknek 1754ben kellett összeírattani és nem irattak össze, vagy összeírattván az adótabellából kimaradtak; de másodsor adó alá jőnének olly földek is, mellyek adó alapját soha nem tették, 's nem is tehettek, a' mennyiben allodiumból, irtványból, vagy közhelyből lettek urbériséggé. És ha már mi nem azt mondjuk, hogy azon földek soha se legyenek adó alapjai, hanem csak hogy a' kk. és rr. ex incidenti ne rendelkezzenek, vajjon a' celatiót legyezzük é? Annyival inkább, mert azon földeket, mellyeknek az adó alapját kellett volna tenniök 1754ben, 's mellyek az összeírásból kimaradtak, tisztán elválasztjuk azon földektől, mellyek későbbre váltak a' jobbágyok tulajdonivá; nem hozza ugyan szóló kétséghbe, hogy ezen földek birtoklásához hosszú időévülés által mintegy jogot nyert a' paraszt, de minthogy eddig adó alatt nem voltak, azokat adó alapjának tekinteni a' nélkül, hogy a' kk. és rr. hozzá szóljanak, helytelen és igazságtalan. De vizsgáljuk a' dolgot más szempontból. Azt mondják az ellenvéleményt adó követ urak, hogy a' magyar földön celatiók vannak, kitetszik abból is, mivel azokat a' kk. és rr. annyira legyezni kívánják. Erre szóló viszont csak annyit mond, hogy mennyi celatio van, nem tudja, hogy van, hiszi, mert hogy celatio legyen, a' mostani adórendszernek mulhatlan következzése: nem tudja szóló, de elhiszi a' szász követeknek, hogy celatiók lesznek is a' magyarföldön, de méltóztatassanak önmagukról is elismerni, hogy a' királyföldön is vannak celatiók; a' különbség csak abban áll, hogy a' királyföldön nagyon könnyű a' celatióknak végére járnai, mert a' földek egyik végétől a' másikig mind adó tárgyai, 's ha történetesen van a' tabellába be nem írott föld, az celatio.

Ezt, hogy helyes é vagy nem, szóló nem vizsgálja. Ezt a' magyarföldről általánoságban mondani nem lehet, és bizonyítani még nehezebb. Már ha ezen t. czikket nem hozzuk, 's az urbér létre jó, mi lesz az eredmény? Az, hogy a' magyarföldön a' celatiók világosságra jőnek, mert mind össze lesz írva, és a' királyföldön létező celatiók nem fognak világosságra jőni, mert ott nem leend az urbér alkalmazva, és így a' magyarföldön levő adófizetők adója nagy mértékben fog növekedni, a' királyföldön pedig ugyanaz marad az adó mennyiség. Már a' nélkül, hogy a' kk. és rr. megvizsgálják, melly arányban kelljen az adót fizetni egyik vagy másik testületnek, ily határozat egy incidentalis oknál fogva, melly egy részről a' celatiókat napfényre hozza, és olly földeket tesz adó alapjává, mellyek soha adó alatt nem voltak, más részről pedig a' celatiókat meghagyja, igen igazságtalan adófizetési arányt állittana fel az országban. És azon vádat, hogy az ország rendei e' t. czikkkel a' celatiókat kívánják legyezni, és a' családságot akarják jutalmazni, talán meg lehetne fordítani, 's azt lehetne mondani, hogy midőn a' szász követek e' t. czikk hozatalát ellenzik, akkor ők egy egyenletlen és aránytalan adófizetést kívánnak megállítani, még pedig ollyant, mellyel az ő adófizetősök in statu quo maradjon, a' magyaroké pedig duplumra növekedjék. Szóló véleménye szerint a' szász követ uraknak leginkább akkor nincsen igazuk, midőn e' t. czikket az adó érdemleges tárgyalására kívánják halasztani; ezen t. czikknek akkor semmi értelme nem lenne, mert akkor a' kk. és rr. elhatározzák: kiki mennyi adót fizesser: birtokához képest, akkor e' czikkre legkisebb szükség sem lesz, hanem van rá szükség addig, míg egy helyes és igazságos adófizetési arány megállittatik. És ez egészen más állást ad a' dolognak, mint a' szász követ urak adni kívánnak. Szóló véleménye szerint e' nézete-

ket, ha nem is illy hoszsazon, a' felküldendő feliratban kifejezni annyival inkább szükséges, mert a' kk. és rr. többsége azon méltatlan vádat magára venni nem fogja, hogy a' családságot pártolni, és az igazságot elnyomni ügyekezett volna. Még egy mellékes észrevétele van szólónak. A' szász követség urak csudálkoznak azon, hogy midőn a' magyar t. hatóságok a' háziadópénztár viszszerzéséről gondolkoznak, mellyek épen az vet gátot, hogy a' házi pénztár nem elég-séges a' költségek fődözésére, s midőn a' fölött van nehézség, ki pótolja e' hiányt? hogy akkor a' magyar t. hatóságok nem kapva kapnak az alkalmon, hogy a' parasztokat jól megterhelve, az általok fizetendő adó egy részével a' házi-pénztár hiányát pártolják. Ugy hiszi szóló, ó lge a' házi-pénztár viszszaadásának azon föltételét tette, hogy a' kk. és rr. az adózó nép újabb terhelése nélkül gondoskodnak, miszerint a' házi-pénztár a' költségek fődözésére elég legyen. És csak egy kis ravaszág lenne azt mondani, mikint nem újabb terhelés az, ha 10 forint helyett 15t kell a' parasztnak fizetni. A' kk. és rr. tehát ezen alkalmon azért nem kapnak, mert annak felhasználását az igazságszeretettel s az emberi nemesebb érzéssel megegyeztetni nem tudják, de más részről ó lge is illy subterfugiummal megelégtülve nem lenne, s e' kívánsághoz megegyezését nem adná. Kéri szóló a' rrt, méltóztassanak ezen észrevételek kivonatát a' fölirathoz kapcsolni. (A' szászokon kívül mind pártolták.)

Ugyházzék e. k. Igen sajnálja, hogy Fogarasv. köv. az általa aláírt ellenvéleményt úgy érti, mint előadta. Ugy hiszi szóló, az által, mi az ellenvéleményben van, senki sincs azon váddal illetve, hogy csalni kíván, midőn ezen törvényt javasolja. Szóló s véleményrokonai csak azt mondották, hogy e' törvényből azon következés fog kifolyni, miszerint a' köznép a' celatiot ezentul is szabadnak fogja tartani. Megjegyzi még szóló, mikint a' törvényjavaslatban a' celatiók különféle fajai között tetjességgel nincsenek megkülönböztetések téve, a' törvényjavaslatban a' celatióknak csak egy faja van megemlítve, ha tehát háromféle celatio van, mint Fogaras követe mondotta, azt ki kellett volna tenni tisztán, s a' szász követek ellenvéleményüket másképp fogták volna fogalmazni, de minthogy a' törvényjavaslatban csak egyféle celatióról van szó, mi szász követek is csak egyféle celatióról irhattunk. Mi a' domest. pénztári alapra tett észrevételek illeti: Fogarasvid. köv. maga is elismeri, hogy a' vármegyéknek nincs elég tehetségük szükségüket fedezni, hogy pedig elég adójövedelem legyen, más uton alig kivihető, mint ha az adófizetők legalább törvényes kötelezettségeket teljesítik. Mi az arány megfordítását illeti, hogy a' magyarok több adót fizetnének mint a' szászok s így roszzabb helyzetbe jutnak: megjegyzi szóló, ha vannak is most a' királyföldön celatiók, nincsenek olly arányban és nem is akkorák, mint a' vármegyékben; az adómenyiség, melly a' vármegyéken fekszik, 1754 óta száz forinttal sem szaporodott; nem mondja szóló, hogy jól vagy roszzul történt, csak mint lett dolgot adja elő, minthogy pedig a' királyföldön az adó háromszáz ezerral emelkedett, innen az következik, hogy a' királyföldön időről időre több adóalap keletkezett, mint a' vármegyékben.

Dobokam. főisp. szerint sem áll az, hogy a' kk. és rr. az adó alapját esonkítani, és a' celatiókat pártolni kívánják. Egyfelől ugyanis a' mi urbériség ezélt szinte 100 évvel öszszeiratott, azt tekintette nálunk mindig kormány és nemzet adó alapjúl; másfelől azt, mi azon kívül az urbéris birtokában volt, allodiumnak néztük, és eddig törvényesen nézhattük is; átlátván azonban, hogy annyival, a' mennyi 1754-ben öszszeiratott, az urbériség szükségét kipótolni nem lehet, a' nemesség áldozatot tett a' haza oltárára, mellyet kötelesség is volt tennie, az urbériséget szaporítani kíván olly földből, melly eddig sem volt az adó alapja, s midőn a' nemesség ezen áldozatot teszi, épen a' szegény urbéris állását tekintve, helyesen is kérheti ó felségét, hogy az adót nevelni ne engedje, míg az országos rendek iránta nem rendelkeznek 'sat. Többen nem szólván elnök ó nm. kimondotta a' határozatot, mint már közöltük, hozzácsatolván Kolozs m. e. k. megjegyze se nyomán azt is; ha az által, hogy a' vármegyei urbériség celatiói napfényre jönnek, s a' királyföldön létezők nem, aránytalanság támadna, a' kk. és rr. a' hiányt nem az urbérisi osztály terhelésével kívánják kipótolni.

Háromszéken a' nyáron keletről több rendben s nagy csapatokban bevándorlott sáskák azon helységben, hol megtelepültek, sok kárt okoztak. Fölemészt e' veszélyes bogárfaj minden növényéletet; semmi, a' mi zöld s nedvvel bír, nem menekülhet falánk étvágya elől. Még nagyobb s nagyon kétes jövőt jósoló csapások is nehezültek a' székelyföldre. Az augustus elsőbb heteiben tartott esőzés miatt, még akkor kalangyákban mezőn levő, különben is szűken termelt öszgabonának megkelt, s hüvelyes veteményink, lencse, fejtér s fekete borsó, lefeketültek. Mind ezeknél még rémitőbb az, hogy pityókatermésünk általában rothadásba indult. E' növény szára vagy ina, melly hóharmat-esés elől

rendszerint zöldelleni szokott, már, mint késő őszszel, elsárgult, barnult, élettelen. Némely hogyók a' fészkekben kívülről fenésednek, mások belőlől fásodnak. Eleinte azt vélők, hogy a' sok esőzés miatt szárazított rest víz okozand, mint ezélt is nem ritkán megtörtént, némi részleges rothadást; de miután meggyőződénk, hogy a' külföldön olly sok nyomort és inséget szült pityókabetegség hozzánk is valóság-gal megérkezett, méltán vigasztalhatlanok vagyunk. Buzánk köblinek ára 15—16, rozsunké 8—9 forint közt ingadoz. A' törökbuzáé 8, a' zabé 4 fr. Illy magas gabonaárról — s épen újra ragadat, mint szoktuk székelyesen mondani — e' jelen embertyom nem emlékezik. Szénatermésünk silány, törökbuzánk jó reménnyel bizat.

Gróf Széchenyi és Pannonia. A' tiszai felvidékre september különösen emlékezetes; ekkor üdvözölheték egyrésztől keblökben a' halhatatlan érdemű nádor derék fiát, fens. kir. helytartónkat egy részről, más részről pedig kereskedési iparunk felvirágzásának egyik emeltyűjén a' barna Tiszán, s egyik folyóján (Bodrogon) ekkor téve Széchenyi István gr. próbahajzását. Midőn a' gőzös felfelé Tiszaujladnak tartott, egész Csetfalváig mindenütt a' partokat bámúl és örvendő népség lepé; de a' neveztiük helységél a' hajó zátonyra bukkant, később a' kormányrúd karikája megpattanván, a' nemes gróf utját tovább nem folytató, hanem e' helyett, mikint előre tervezve volt, hogy t. i. Vásáros-Naménytól a' Szamos torkolatától egész Szatmár-Németi alá evezend; ezen próba most elmaradván a' nemes gróf Kovács Lajos és többek kíséretében sept. 12kén kocsin Szatmár városba érkezett, hol is a' városkapunál a' megyés püspök és a' városi hatóság által fogadtatott. A' nemes gróf püspök ó exelja hintáján polgárkatonaság környezetében a' nép örömköltésai, s mozsárdurrogások közt vezetett az új püspöki lakba, hol szállásolt, s értekezett a' Szamos, Kraszna, Túr, Homoród folyamok melletti birtokok tulajdonosival a' szabályzás ügyéről. Estve fáklás zenével lepetett meg a' polgári érdemek koszorus bajnoka; s másnap bokros fáradozásnak némi elismerő jeleül polgári oklevéllel tiszteltetett meg a' hálás város által, s hasonló kiüntetésben részesített Kovács Lajos is.

Döbrenzei Gábor kir. tanácsos ur f. eszt. nyáron, mint a' m. tudós társaságnál régi m. nyelvemlékek szerkesztője, Tiszolcz város levéltárát és Zólyom s Korpona sz. kir. városokéit vizsgálta meg Tátra-Kiesdre tett s onnan visszatérő útjában. 1600ig egyik helyen sem talált magyar iratokat, hanem azon innen, mind a' három városban ollyakat is több számmal, mellyeket nádorok, várkapitányok, vármegyék és városok irtak hivatalosan e' városokhoz magy a r u l. Különösen Korponáról többnek magával hozhatása is megengedett neki, hogy másikat Budán tisztábban vétethesse, midőn aztán az eredetieket híven vissza fogja szolgáltatni. A' tisztelt nyelvemlékszerkesztőt e' közreclélő hivatalos kereseteiben külön családok azzal segíthetnék elé, ha leveleik között lehet magyar iratok eredetieit biztos alkalommal hozzá küldének, ne féljenek, visszakapják. És könnyíthetnék e' nemzeti ügy elébb kifejtését városok értelmes jegyzőji, a' kezük alatt levők bejelentésével, miként Kecskemét város derék aljegyzője s levéltárosa Hornyik János már ezt önként tevé s dolgozik hiteles másolatok elkészítésén.

KÜLFÖLD.

AMERIKA. Ujyorkból sept. 1jeig érkeztek tudósítások. A' harczteri hírek, mellyek Veracruzból egész aug. 15keig terjednek, annyiban nem csekély érdekűek, mint-hogy Paredes tábornok Mexicoba történt hirtelen visszatértét jelentik, ki ugyanis, mint tudva van, a' békeszerető Herrerrát az elnökségből elűzte, s ó maga Santa Anától letéttelve száműzetett. Paredes álnév alatt érkezett aug. 15én „Teviot“ angol gőzösön Havannából Veracruzba és tüstint még mielőtt a' postatáska megérkezett, egy barátjához ment, pénzt lovat és ruhát kölcsönzött tőle s már jó meszsi volt az ország belseje felé biztosságban, midőn a' veracruzai amerikai kormányzó a' havannai amerikai consul által tudósították, hogy a' don Martino név alatt utazó egyed nem más mint maga Paredes tábornok, kit is azonnal nyomoztata. Amerikaiak azt hiszik, hogy a' tábornok angol egyetértés következtében tért Mexicoba vissza. Annyi bizonyos, hogy visszatérte nagyon kellemetlen az amerikai kormány előtt.

ANGLIA. A' Shakspeareház megvételére nyitott aláírás jó folyamatra indul. Több városban dramákat adnak elő Shakspearetól s a' jövedelmet fenebbi célra szentelik. A' norfolki herczeg 50 ft stlget irt alá. — Birminghamben hamis pénzverő társulatra bukkantak, melly különösen török piaszttereket után készítet s üzletét olly nagy terjedelemben vitte, hogy 95 ezer ft stlgetnyi értékre számított pénzt kilencz hordóban találtak mőhelyökben. — Az

ablakadót jövő évi aprilben vagy megszüntetik, vagy módosítják—közremény s ohajtás szerint.

FRANCZIAORSZÁG. Sept. 13kán Lajos Fülöp a' st. clouidi várban ismét egy kabinettanácsban elnökölt. Guizot, Duchatel, Hébert, Salvandy, Trézel, Jayr s Montebello herczeg valának jelen. Kevéssel ezélt Krisztina spanyol királynő s férje Rianzares hg St. Cloudba érkeztek s királyi kihallgatásban részesültek. Nemours hg, ki Compiegnében vadászat alkalmakor vigyázatlanságból kissé megsértetett (miből aztán szokásszerint nagy lármát ütöttek az emberek) nevezett városból St. Cloudba egészségesen megérkezett. Broglie hg már viszsza utazott londoni követségi állomására. — Lajos Fülöp 28 gyarmati fogolyt, rabszolgák és szabadszülötteknek, jóviseletök miatt, büntetésöket részint enyhítette részint rövidítette. — Ismét egy hadastyán hunyt el a' császáridőből: Oudinot marsal, reggioi hg, hadastyáni palota kormányzó, sept. 13án életének 80½ évében meghalt. Kereskedő családból születve, 16 éves korában hadi szolgálatba lépett s fényes tettei miatt már 1799ben osztályvezérségre emeltetett. Napoleon alatti pályája ismertes, 1814. óta a' Bourbonoknak hű maradt s a' száz nap alatt mezei lakán tartózkodott. 1823ban madridi kormányzó volt. 1835ki júniusban elveszté fiját, Oudinot ezredest Trézel tábornok szerencsétlen csatájában Abdelkader ellen Mactánál.

A' Gazette de France, melly minap aug. 20's 21kei cikkei miatt a' Praslinféle perben bevádoltatott s idézetteve meg nem jelenvén, macacssági ítéletben elmarasztatott, megjelent végre sept. 13kán felelős kiadója Durand személyében az eskütszék előtt, melly is Durand urat három hónapi fogságra s 2 ezer frank birságra ítélte. Egészen hasonló vádban a' „Democratie pacifique“ tökéletesen fölmentetett. — Sebastiani marsal folyvást ama nevezetes palotájában tartózkodott, de a' szobát, hol leánya megöletett, egészen azon állapotban, mellyben akkor volt, hagyatni s befalaztatni parancsolá. A' család ót unokái gyámjává nevezte, kikkel is állítólag Olaszországba szándékozik utazni.

Hallomás szerint a' kormány fontos tudósításokat kapott Madagascarbol. Junius végével Tamararinában Ranavalo királynő ellen öszszeesküvés tört ki, mellynek élén Anaka Sulis az ország főnökeinek egyike s a' meghalt király unoka testvére állt. Épen midőn végsőre kerültek a' dolgok, a' királynő engedélyekre bocsátkozott, s két általánosan gyűlölt miniszterét elbocsátotta. Ezen pillanatban jelent meg Cécille admirál Cleopatre fregáttal, Victorieuse s két más hadihajóval a' bourboni állomásról a' tamaran kikötőbe s békére intett. Így állt a' dolog a' tudósítás elindultakor.

OLASZORSZÁG. Genuából sept. 9ról írják, miszerint az előtti nap estve mintegy 300 felsőbb osztályú személy a' színház előtt öszszegyűlvén, IXdlk P i u s t s Károly Albertet, az olasz függetlenséget, a' toscanaiak s lucaiaikat éltették. A' nép csakhamar hozzájuk csatlakozott s az egész tömeg mintegy 10—12 ezer főre növekedett. A' szardiniiai s pápai zászló két előkelő genuai által elővitelve, legnagyobb lelkesülést gerjesztett. Az este csupa öröm nyilatkozatok közt folyt le s legesekélyebb rendbontás sem fordult elő.

A' sept. 8kán este Milanóban előfordult nyugtalanokadások más nap estve megújultak. Legelső színhelyök volt a' S. Eustorgio templom előtti tér nem messze a' ticinói kaputól, hol hirtelen egy alárendelt pénzügyi tisztviselő lakának váratlan kivilágítása következtében nagyszámu csoport munkás gyülekezett öszsze s nagy zajt ütött. A' hatóságnak sikerült azonban, miután a' kivilágítás megszüntetve lón, a' csoportot szélyeloszlatni, melly mindazáltal csakhamar ismét öszszehullámozott s lármásan olly annyira kicsapongott, hogy végül az Eustorgio templomhoz közel laktanyából a' gránátosoknak ki kelle nyomulni, mire a' nyugalom s rend e' helyütt helyre állott. Az alatt éjjeli tizenegyedfélkor a' fontanaterén egy más csoport alakult, melly tombolásival az érsek megjelenését az erkélyre kívánta, ki épen egyik barátjánál mulatott. Ezen csoport egy másikkal egyesülvén, miután többszöri felszólítás következtében sem oszlottak el lovas katonaságnak kelle ismét a' tért megtisztítani a' lázongóktól. Ezek innen egy kávéházhoz vonultak, hol zajongásukat még nagyobb erővel folytaták, míg végre a' közbejött s békére intő katonasággal káromlás közt szembe szállván, ez utóbbi fegyverhez nyulni kényszerült, melly alkalommal több személy meg is sebesített. A' békét végre csak számos ór által, kik éjjelen tul működtek, lehetett visszaállítani. — A' reggioi s messinai jelenetek lényegesen különböztek jellemökben egymástól. Messinában minden megfontoltság — egy ismertetlen, láthatlan kéz által vezetett öszszeesküvés bélyegét viselé, a' zendülők nagyobb részben ismertetlenek, az ország belsejéből vagy a' partmellékről odaözönlött emberek voltak, kikhez csak kevés messinai csatlakozott, mert a' messinaiak egyáltalánban „királypártiak.“ A' lázongók a' főbb tisztet, kik épen egy vendég-

lőből tértek haza, iparkodtak elfogni 's így a vezérfosztott várat hatalmukba keríteni; de mivel ez első kísérletük a katonaság közbejötté miatt nem sikerült, kicsapongásaikat éjjel újra megkezdették. Az özszeesküdtek a királyt és pápát éltetve, alkotvány 's új kormány után kiáltottak. Reggióban másképp volt a dolog. Ott inkább a helybeli hatóságok visszaélései miatti ingerültség hirtelen fellobbanása 's inkább a rőpiratok által feltüzessült közhangulat kitörése, mint előkészített forradalom volt tapasztalható. Midőn a katonaságot szállító gőzösök közeledtek, megszorodott az elégtelenség száma; minden a parthoz hullámozott a kiállítás megakadályoztatása végett 's nemcsak kiabáltak de lőttek is a hajókra. Néhány a tömegek közé bocsátott álgolyó először nagy zavart 's csakhamar tökéletes futamlást idézett a partron elő. A sergek rendben szálltak ki 's a megháborított békét néhány sérülés kivételével veszteség nélkül állíták vissza. Reggióban is éljenek kiáltoztak a királynak, az alkotvány és IX. Piusnak, 's „veszszzen el” a tisztviselőknek.

Toscanában a fejedelmi engedély u. m. a nemzetőség-felállítás olyatán örömet okozott, minőnek a fejedelem századok óta nem volt tanuja. A nagyobb városokból kiindult örömszaj az egész fejedelemországban visszhangzott, 's fiatal, vén, férfiak és nők egyaránt iparkodnak délszaki hévvel örömeiket minden módon nyilatkoztatni. Sept. 12kén (vasárnap) Florenzben az özszes nép háláját fejezte ki a fejedelem iránt, 's minthogy az ég is gyönyörű idővel kedvezett, a rendezett népünnepelely hatályosan ment véghez. Mintegy 20 ezer személyből álló sormenetet vonult a székesegyházról, hol előbb isteni szolgálat tartatott, a nagyhercegi lak elé, mellynek erkélyén a nagyherceg különféle küldöttségekkel hosszabb időig mulatott, a nagy téren sokhangú férfi dalkar énekelt, különféle katonai zenekarok játszottak, majd szakadatlan éljenkiáltások hasíták a léget 's a város valamennyi harangja zugott. Viszszamenet a néptömeg megállt az egykor Machiavelli lakta ház, Dante, Pier Capponi 's Francisco Ferrucci szobraik előtt; mindenütt lengetve a zászlókat 's hangos örömszajban áradozva. A gran duca piaczon a n. herceg mellszobra előtt éljen kiáltottak, 's erre néhány zászlót tettek le a szobor talaphoz. Erre S. Maria Novella templomhoz mentek, hol legtöbb zászlót ütöttek fel. Később délután a zászlókat papok által egyháziaktól elvonták, megszenteltetvén a fejedelmi lakba vitték ajándokul a nagyhercegnek. Az egész nagyhercegségből özszevgyült népsokaságot 70 ezer lélekre számítják. Este a város pompás kivilágításban, minőre nem is emlékeznek, tündökölt. Idegen vendégek ingyen étkeztek 's a város legcélszerűbb intézkedéseket tőn minden tekintetben. A szegénységről sem feledkeztek meg. Dús adakozás-gyűjtések lőnek intézve, valamint több színházban előadásokat rendeztek javokra.

Egy szemtanu a messinai forradalmat következőleg írja le: „Sept. 1jén esti 6 órakor a Porto franco 's Terra nuovanál, közel a fegyvertárhoz, hirtelen vadászpuskákkal fölfegyverzett férfiak jelentek meg 's egy fehér kereszttel ellátott vörös zászló fiatal vezettek magokkal. Kiáltozák: éljen az alkotvány! 's egyszersmind lelőtték az őrt. Ezen jeladásra azonban megerősített az őrség 's kezdetet vőn a mészárlás. Lődöztek minden oldalról az ablakokból, boltok és ajtókból. A lovas őrség laktanyája előtt nyolc ember foglalt helyet felvont kakkassal 's kiáltának: senki ne merje

a lovakat elvinni; ezen fenyegetés nem rémitett el néhányat az örökből, de alig léptek utcára, lehulltak golyótól átfuratva. Az erősségi örök harcuzájára két gyalogsági ezred nyomult ki, osztályokat képeztek, czirkáltak az egész városban szerteszét 's elfogásokat intéztek, mi mellett több fegyveres parasztot a bajtársai megöletése miatt fölbőszült katonaság szuronyal ledőlt. A hiedelem szerint mintegy 200ra terjedő fegyveres fölkelők közül vagy 6 halott 's 20 sebesült maradt a küzdés terén. A fölkelők ugyan az utcákon több embert kényszerítének a zendülésbeni részvételre, azonban a nép csakhamar részvételnek mutatkozott 's a nyugtalanodók szétüzetve 's futamlásra kényszerítve lőnek a nélkül, hogy egyetlen egy állomást megtarthattak volna. A capi-k (lőjűk első messinai családoknak) halom más szerint vidékre takarodtak 's a szegény alárendeltek hínában hagyták. Azon hir következtében, miszerint a vidéken egy erősséget akarnak a fölkelők elfoglalni, az ott tartózkodó pattantyusok parancsot kaptak minden közeledni bátorodót lelőni. A tengerparti föllegvári álgolyókat is golyóval töltötték meg 's a pattantyusok égő kanóccsal álltak mellettük, szükség esetén a lázadók elszélyesztésére. Azonban végre is minden vak lármánál maradt 's csak három ártatlan fegyvertelen matröz és pórra történt lövés, kik valóságos halál áldozatává is lettek. Ezek ugyanis is az erősség mögött mentek el a nélkül, hogy az őt föl-szólítására feleltek. Másnap reggel, egy aggályteljes éj után magam is kimentem a városba 's megnéztem a nevezetesebb helyeket, hol tegnap esatáztak. A puska lövések kevés kárt okoztak a házakon, ellenben az utcákon heverő holttestek iszonyatos látványt mutattak. Saját szememmel láttam két lovas polgárot, egy terhes nőt, egy szolgálót 's három polgár szuronydöfés, lövés sebek 's kardvágásoktól borzasztón megcsonttatva. Állítólóg mintegy 20 egyed megöletett és sebesített a katonaság közül, sokáig azonban nem tartott a csata. A calabriaiak várt segélye elmaradt 's így ezen szegény fiatal emberek vezér nélkül a sorkatonaságnak nem állhattak sokáig ellen. A lázító terve épen nem volt rossz, ha az valóban ugy volt szerkesztve, mikép azt egy messinai adta nekem elő. Vittoria vendéglőben ugyanis nagy ebéd tartatott egy főtiszt tábornokká emeltetésére ünneplésül. E lakomán negyvennél több tiszt minden karból, köztök mind a két erősség parancsnoka is jelen voltak. De ugy látszik távol hírt vették a szandékolt zendülésnek, mert három óra helyett egykor gyülekeztek özsze. Az özszeesküdtek egyike áldomásor „Viva Pio nono” vala kiáltandó 's ezen kiáltásra a szobát körülvéve, a tiszteket mind vagy elfogni, vagy lekonzolni szandékoztak a lázadók. Együttal gyermekeik és nejeiket is hatalmukba akarták keríteni tüzszokul (kezeskűl) az erősségek előkivánt kulcsaiért, mellyek aztán ellenszegülési parancs hiányában tán vérontás nélkül adtak volna át. Erre a közpénztáratnak akarták elfoglalni az ezen körülményekben kenyértelenség leendett szegény osztály gyámolítására; végül egész Messina fegyvert vala öltendő. Ferdinand király katonáinak ellenszegülhetés végett. Csak hogy, mint mondák, a tábornok hihetőleg megtudá a történéseket, mert az ebédet hamarab végezték el, mint az kezdendő vala. Jel nem adhatott maga idején, ugy hogy a 400 özszeesküdt megállapított rendszabályai, mellyek szerint ötvenötven főnyi negy osztályban többfelé szét akartak oszlatni, nem működtek egyaránt, az első osztály 50-60 főből ezalatt Vittoriánál

a kijárás fölött örködvén. Az erről értesült tábornok egy más kapun kocsizott ki 's más utcán ment haza. A Jägerház mellett a kocsist lelőtték a bakról. Minden bizonynyal elfogták volna a tábornokot is akkor, ha lovai sebesen magoktól haza nem viszik őt. Ő maga karján sebesített meg. Erre kezdődött a formaserüi lázadás, mint mondva volt nem terv de siker nélkül. Aggályosan nézünk most a nápolyi rendszabályok elibe. A szabad kikötő három nap zárva volt, valamint majd valamennyi bolt és iroda is. A kikötőben csak három kereskedelmi hajó maradt, egy angol, egy francia és egy görög, mellyek tüstint nemzeti zászlókat felvonák. A többi hajó, bárka 's naszád mind a tengerre menekült. Másnap az angol és francia consul hivatalos tudósításokat küldöttek gőzösn Nápolyba; negyednap korán reggel már két hadigözös érkezett ide sergekkel, mellyek Reggio felé fordultak, de ellenszegülésre találtak. Hallottuk itt az álgolyást. Egy calabriai mondá, mikép itt a lakosok elleneztek a kiszállást, azonban egy Paixhansféle golyó engedékenyekké tette őket 's mintegy 30 ember vesztette életét. Délután az egész tájék kir. katonáktól hemzsegett. Negyednap este ismét két hadigözös jött, mintegy 1200 főnyi, vadász 's pattantyussereggel, 's maga az admirál Lajos herceg, a király testvére is, ki pompás fregatján egész Messina körül helyvizsgát tőn 's Landi tábornoknak parancsokat osztott, de ki nem szállott. A nyugalom már legalább látszólag visszatért. Most kezdődik a hajhászat a fegyveres földnép ellen, mely adót fizetni nem akar. Épen most hallok trombitaharsogást; egy 800 főnyi hadláb vadász 's polgárkatonákból gyalog és lőháton vonul el; középen pap van számaron 's négy adószedő-tized 's adóbehajtás. — Az elfogatások folyvást tartanak, 's ez annál könnyebb, minthogy egy jegyzéket találtak az özszeesküdtek neveivel. Az elfogottak ugyan nem a főkomposok, mert ezek állítólóg lázadás-kitöréskor sept. 1jén Messinában nem voltak, egyébiránt mivel fegyveres kézzel találtak, az agyonlövést el nem kerülendik.

Egy berlini lapban egy szemtanu a florenczi népiünnepelelyről köv. ír: „a menet 20 ezer emberből állott, csupa zászlóaljakra osztályozva, kik hadi rendben haladtak karöltve, nemes a pórral tudós a tudatlannal; öt zenekar a menet különféle osztályiban adá a tactust. Valamennyinek kendője botra volt kötve, mit zászlóul használtak, azonkivül 50 nagy zászlót vittek. Mind ezen ember, a Pitti téren özszevgyülve kiáltani kezdte: viva Leopoldo II. viva la guardia civica! A kendőbegettetésnek, tapsolás és virágdobálásnak végehozsza nem volt. Néhány pillanat mulva megnyiták az erkély ajtajai: vörös bársonyszegélyű szőnyeg tételt a karzatra 's a nagyherceg mindkét nagyobb fiával kilépett köszönés végett; sirt a megilletődéstől. Ezen látvány, az élénk olaszoktól előadatva, leirhatatlan 's at.

GÖRÖGORSZÁG. Vasárnap sept. 12kén reggeli hat órakor Kolettis görög miniszterelnök tizennégy napi súlyos betegség és szenvedések után kimult a világból. Neve az utolsó török-görög villongásból eléggé ismertes, noha más, Görögország újabb történetét lényegesen érdeklő események is csatlakoztak hozzá. Mi az emberek hatalmában áll, minden meg lőn kísértve súlyos kínai enyhítésül. Királya utolsó héten naponkint meglátogatta őt, ki uralkodónőjének a főudvarmesternő által nyilványintatá végső tisztelet 's hálját Piseator francia követ által Lajos Fülöpnek politikai erélyes gyámolításáért.

79ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1847.

Szálfák és egyéb faanyagok szállítása.

A kir. Ferencz csatorna meghosszabbítására:

1800 darab 9 és 10 öl hosszú a vékony végén legalább 8" vastagságú,

500 darab 6 és 7 öl hosszú a vékony végén legalább 6" vastagságú szálfák,

2000 darab 2" 2 és 2 1/2 öl hosszú fenyő deszkák,

2000 darab félhradeki deszkák,

1800 darab bikkfa taligák 18" szélességgel 20 és 30" hosszúsággal, következő föltételek mellett kívántatnak:

1ör: ezen anyagok f. é. october végeig a Dunapartira Battina helység általellenében szállitassanak, tekintet levén arra, hogy

Hirdetvény.

A nmlgu magy. kir. udv. kincstár kegyes rendeleténél fogva az eltörölt ó-becsei kir. szállivatalhoz tartozó mintegy 13,261 3/4 □ ölből álló földek az azokon levő épületekkel, mellyekben a raktáron, zsidelymuhelyen és deszkakamrán kívül többféle lakások és istállók foglaltatnak, valamint az ezekhez szükséges eszközök 's más egyéb szerek is folyó évi november 1től 1840. Decemb. utóljaig a környüállásokhoz képest vagy egészben, vagy ré-

a szálfák egészségesek, a deszkák repedés nélküliek, a taligák pedig erősen elkészülve legyenek.

2ör: a bepecsételt írásbeli ajánlatok, mellyekben minden szálfák, és két hüvelykű deszkanemek hosszúságára és vastagságára nézve, az ár nyilvánosan kitéve legyen ezen fölírassal: „Szálfák szállitási ajánlat a kir. Ferenczcsatorna meghosszabbításához” a kir. ferencz-csatornai igazgatóságnak Zomborban nyujtassanak be.

3ör: az ajánlatok fölynitása october hó 5én délelőtti 10 órakor az ajánlkozók, vagy azok biztosai előtt a kir. ferencz-csatornai biztosság által megtörténvén, a szállítás a kevesebbet kérőnek átengedtetni, és 10% bántapénz azonnali lefizetése után a szerződés megkötötté fog. 3-3

szenkint bérbe adatni fognak. — Az e' végett f. eszt. oct. hó 11. (tizennegyedikén) az ó-becsei kir. kincstári tisztartói hivatalnál tartandó árverésre, mellynél szóbeli ígéreteken kívül írásbeli ajánlatok is benyujthatnak, a béreni kívánók azon hozzátétellel hivatalosak, hogy magokat 32 ptnyi bántapénzzel lássák el, az árverési föltételek előre is vagy ezen kir. igazgatóságnál, vagy az ó-becsei kir. kincstári hivatalnál megtekinthetők levén. A bácsi kir. kincstári igazgatóság által, Zomboron augustus hó 31kén 1847. 2-3

Nyilvános intézet.

Alulirt, bátorodik a t.ez. közönségnek Budán Tabán városában, fő-utca 605 sz. alatti házában, már 4 év óta fenálló 's most felsőbbség által is helybeahagyott első magyar nőnevelő nyilvános intézet alakulását 's f. évi october 15ő napján leendő megnyitását tudomására bocsátani. Ezen intézetben a növendékek oktatást nyerendnek: vallás, olvasás, írás, és számvetésben, azonkivül magyar- és német nyelvekben, továbbá földírás, történettudomány, természettanban 's mindennemű kézi munkákban, ugyszinte rajz és tánczban; valamint ha kívántatnék, a franczia-nyelvben, hangszabtan és éneken is. A növendékek egész ápolásra is fölvetendek. — Mindezekről bővebben értekezhetni bérmentes levél által a nevelőnél, nemes B e l a n s z k y Francziskánál.

H i r d e t é s.

Néhai Gastaigor Klára asszszonynak leánya, Gastaigor Therezia asszszony néhai Grünvald özvegye, és Bergstein Brigitta harmadszor is felszólítatnak, hogy Vernhardféle hagyományainak fölvetelére (mellyre már a nm. helytartó tanácsi, később pedig a pesti hírlap 's budapesti híradói kihirdetések által is utasították) f. é. october 15ig törvényes bizonyosság által hitelesítendő keresztelő, házassági 's egyéb oklevelekkel Veszprémben az alulírott nál megjelenjenek; ellenkező esetben hagyományaik az ez esetben kirendelt czélra lesznek fordítandók.

Cseresnyés István, t. veszprémmegyei főszbiró, mint Vernhardt József végrendelete végrehajtója.

Statuspapir- és részvény-árkelet. Bécs, sept. 30kán 1847.	
bankrészevény	1592 fr.
1834ki 500 p.frtos kölesön	772 1/2 „
1839ki 250 p.frt	298 3/8 „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	61 „
Cs. kir. arany 4 fr. 36—38 kr.	
pesti lánchid-részvény 100 fr.	100 fr. 130 „
bécs-glognitzvi vasut 400 fl.	100 fr. 150 „
pozsony-nagyszombati 200 fr.	150 „
középponti	(100 fr.) 986 „
duna-gőzhajózási 500 fr.	61 „